

FAİZLERİN SINIRLANDIRMASI SORUNU

(TÜRK BORÇLAR KANUNU M. 88/2, M. 120/2 VE 253/3. MADDESİNİN 10. BENDİ İLE ANAPARA VE TEMERRÜT FAİZLERİNE GETİRİLEN SINIRLAMALARIN TÜRK TİCARET KANUNU VE TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN'DA YER ALAN ANAPARA VE TEMERRÜT FAİZLERİNİ SINIRLANDIRMASI SORUNU)

The Problem Of Restricting Interest Rates

(The Problem Of Restricting Principal And Default Interest Rates As Per Articles 88/2, 120/2, And Subclause 10 Of 253/3 In Turkish Code Of Obligations And Its Activational Effects In Turkish Code Of Commerce And Law On The Protection Of Consumers)

Mustafa Serhat ŞEN* - Mustafa Kamil ŞEN**

Geliş Tarihi: 17.05.2017

Kabul Tarihi: 28.11.2017

ÖZET

Ülkemizin içinde bulunduğu kanunlaşma sürecinde, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda 818 sayılı Borçlar Kanunu'ndan farklı olarak yapılan düzenlemeler ile anapara ve temerrüt faizlerine üst sınır getirilmiştir. Kanun koyucu tarafından kabul edilen anapara ve temerrüt faizlerine getirilen sınırlamalar gerek 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve gerekse 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da yer alan anapara faizi ve temerrüt faizlerine de bir üst sınır getirmektedir.

Kanun koyucunun hukuk politikası tercihi olarak özellikle aşırı faize karşı güçsüz kişilerin aleyhine olan liberal düzenlemeleri dizginleme ihtiyacından kaynaklanırken¹ sözleşme serbestliği ve irade özerkliğine müdahale ettiği görülmektedir. Çalışmamızda faizlere getirilen bu sınırlamaların gerekçeleri incelenmiştir.

Aslında yasa koyucunun faizin üst sınırlaması yönündeki bu tercihi doğrultusunda 3095 sayılı Kanun Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 8 ve 9. maddeleri yeniden düzenlenmeli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca Bakanlar Kurulunun 22.11.2006 tarihli ve 26354 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 16.10.2006 tarihli ve 2006/11188 sayılı kararıyla faiz oranlarını belirleme yetkisini Merkez Bankası'na devretme kararı geri alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Anapara faizi, temerrüt faizi, faiz üst sınırı, hukuk politikası.

ABSTRACT

An upper limit has been established to the principal and default interest rates as per Turkish Code of Obligations No: 6098 as distinct from previous Turkish Code of Obligations No. 818. Those restrictions established by the legislator to the principal and the default interest rates to both Turkish Code of Commerce No: 6102 and in Law on the Protection of Consumers No: 6502.

It is observed that the legislator tries to protect the weak people against unscrupulous interest rates by limiting the liberal arrangements as its preference of the policy of law and restricting the liberty of contract and freedom of will as well. We tried to analyze the grounds for those restrictions established to the interest rates.

In fact, the articles 8 and 9 of Turkish Code of Commerce No: 6102 and the Law on Legal and Default Interest Rates No: 3095 must be reviewed and the cabinet decree dated 16.10.2006 No: 2006/11188 which was published on the Official Gazette dated 22.11.2006 No: 26354 delegating the authority on setting interest rates of cabinet as per Law of Banking No: 5411 to the Central Bank must be reversed.

Keywords: Principal interest rate, default interest rate, interest upper limit, policy of law.

* Konya Hakimi, mustafa.serhat.sen@adalet.gov.tr

** Hakim Adayı, mkamilsen@hotmail.com

¹ Demir, Şamil, "Türk Borçlar Kanunu'nun Para Borçlarında Faize İlişkin Getirdiği Yenilik ve Sınırlamalar", Ankara Barosu Dergisi, 2012/4, s. 210.

GİRİŞ

Faiz, hukukumuzda esas olarak 4.12.1984 tarih ve 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun² ile düzenlenmiştir. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda faizle ilgili olarak hukukumuzda ilk defa hem anapara faizi hem de temerrüt faizi bakımından somut sınır getiren, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda karşılığı bulunmayan emredici ve sınırlayıcı düzenlemeler yapılmıştır. Genel düzenlemeler olan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 88 ve m. 120, hukuki ilişkilere uygulanacak faize ilişkin kanuni çerçeveyi belirlemiştir. Faiz oranları doğrudan doğruya 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda belirlenmemiş; oranların belirlenmesi, ekonomik koşullardaki değişikliklere ve dalgalanmalara bağlı olarak gelişebilecek ihtiyaçlar dikkate alınarak esnetilebilecek şekilde yürürlükteki faiz mevzuatına bırakılmıştır³. Taksitli satışlarda alıcının temerrüde düşmesi halinde temerrüt faizini özel olarak hükme bağlayan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 253/3. maddesinin 10. bendi; Türk Borçlar Kanunu m. 120/2 temerrüt faizinin sınırlandırılmasına ilişkin genel hükmü tamamlamakta ve temas ettiği konu olan taksitli satışlarda temerrüt faizini özel olarak düzenleyerek genel düzenlemeye de bir sınırlandırma getirmektedir⁴.

A. TÜRK BORÇLAR KANUNU M. 88/2, 120/2 VE 253/3. MADDESİNİN 10. BENDİ İLE GETİRİLEN SINIRLAMALARIN TÜRK TİCARET KANUNU VE TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN'DA YER ALAN ANAPARA VE TEMERRÜT FAİZLERİNİ SINIRLAYIP SINIRLAMADIĞI SORUNU:

01.07.2012 tarihinde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmesini müteakiben 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun da 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

---

² RG. 19.12.1984/18610.

³ Akil, Cenk, "Yargıtay Kararları Işığında Medeni Muhakeme Hukuku Bağlamında Faize İlişkin Bazı Meseleler", *Ankara Barosu Dergisi*, 2015/2, s. 70; Aydın, Gülşah Sinem, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda Faiz İle İlgili Düzenlemeler Bakımından Getirilen Değişiklikler", *İzmir Barosu Dergisi*, Eylül 2014/3, s. 223; Aydoğdu, Murat, "6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda Faiz İle İlgili Düzenlemeler", *DEÜHFD*, C. 12, S. 1, 2010, (Basım Yılı: 2011), s. 85-136; Demir, Mehmet, Türk Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler, Ankara 2012, s. 31-33; Demir, Ş., s. 210; Ertaş, Şeref, "Borçların İfası İle İlgili Yeni Borçlar Kanunu'nun Değerlendirilmesi", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, İstanbul, 2011, s. 307.

⁴ Ünlütepe, Mustafa, "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a Göre Taksitle Satış Sözleşmesi", *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/2, s. 342; Yılmaz, Canan, "6098 Sayılı TBK Çerçevesinde Taksitle Satış Sözleşmesi (TBK m. 253-262)" *Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3 - 4 Haziran 2011) 2012/10, 2. Baskı, s. 466.

01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 88. maddesinde anapara faizine ve 120. maddesinde ise temerrüt faizine ilişkin olarak bir üst sınır getirilerek, sözleşme serbestisi prensibi kanuni oran üzerinden sınırlamaya tabi tutulmuş olmaktadır⁵.

TBK'nın 253/3. maddesinin 10. bendi ile; gerek 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, gerekse 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun bakımından, taksitle satış sözleşmesiyle alıcının ulaşmak istediği amaç ve özellikle kredilendirme fonksiyonu da nazara alındığında, taksitle satış sözleşmesinde temerrüt faizinin kapsamı, alıcının korunması amacıyla belirlenmiş ve sınırlı hale getirilmiştir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile faizle ilgili olarak getirilen bu genel nitelikli temel sınırlamaların; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 8. ve 9. madde hükümleri kapsamında ticari anapara faizi ve ticari temerrüt faizi için de birer sınırlama oluşturup oluşturmadığı, onları nasıl etkilediği ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile düzenlenen tüketici işlemlerinde anapara ve temerrüt faizlerinin sınırlandırılması uygulaması, doktrinde ve yargı kararlarında tartışmalıdır⁶.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile düzenlenen tüketici işlemleri üzerinde tartışılan konuların başında bankacılık işlemleri ve bankalardaki faiz uygulamaları gelmektedir. Faiz oranları, bileşik faiz uygulaması, anapara ve temerrüt faiz oranlarının yüksek tutulması, Merkez Bankası'nın belirlediği faiz oranlarının yüksekliği, tüketiciler açısından sürekli sorun oluşturmaktadır. Bu sorunlar doktrinde ve uygulamada tartışılmakta ve çözüm üretilmeye çalışılmaktadır.

Çalışmamızda Türk Borçlar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun düzenlemeleri ışığında kanun koyucunun hukuk politikasına ilişkin tercihi gözönünde bulundurularak ülke ekonomisine etkisi de değerlendirilerek, konu ayrıntılı incelenmiş ve somut çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır⁷.

---

⁵ Yağcı, Kürşad, "Anapara Faizi ve Temerrüt Faizine Üst Sınır Getiren TBK M. 88 ve TBK M. 120 Hükümlerinin Ticari Faizler (TTK M. 8 ve TTK M. 9) Bakımından Uygulanabilirliği", İÜHF M. C. LXXI, S. 2, 2013, s. 421.

⁶ Aydoğdu, s. 85; Orbay Ortaç, Nurdan, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Ticari İşlerde Faiz", *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/2, s. 124; Yağcı, s. 421-422; Bakınız, Uygulama bölümü.

⁷ Buz, Vedat, "Borçların İfası ve İfa Edilmemesi" *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu: Makaleler – Tebliğler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 92; Demir, Ş, s. 219; Çeker, Mustafa, *Tüketici Hukuku Açısından Bankacılıkta Faiz Uygulamaları, Sektörel Bazda Tüketici Hukuku Ve Uygulamaları 2014-2015*, Editörler, Hakan Tokbaş, Fehim Üçışık, 2015, Ankara, Bilge Yayınevi, s. 69-74-75.

B. Genel Olarak

1. Hukuk Politikası Tercih

Türk Borçlar Kanunu ile faizle ilgili olarak getirilen bu genel nitelikli sınırlamalar kuşkusuz tamamıyla bir **“hukuk politikası”** tercihidir.

Özel hukukun temelinde yatan ilkelerden biri, *“sözleşme özgürlüğü”*dür. Bu ana ilkeye göre taraflar, bir hukuki işlemi yapmakta, bunun içeriğini belirlemede ve karşı tarafı seçmekte serbest ve özgürdür. Ancak hukuken sağlanan bu olanağın, gerçek hayatta tam olarak karşılık bulmadığı, hukukun geçirdiği aşamalarda yaşanan acı tecrübelerle öğrenildiğinden işte tam bu noktada yasa koyucunun, aşırı faize karşı önlem olarak neleri düşündüğü ve ne ölçüde irade özerkliği ve sözleşme özgürlüğü ilkelerine müdahale etmek istediği ile alakalı bir tercihle yasalaştırılan faiz sınırlamasına ilişkin cesur çözüm, takdir edilecek destek ve övgüyü hak eden düzenlemelerdir. Aslında kanun koyucu hukuk politikasına ilişkin bir tercih yaptığından, hukuken tartışılacak pek fazla bir şey yoktur⁸.

Hukukumuzda sadece faiz konusunda değil; daha başka birçok konuda karşımıza çıkan tacirin avantajlı hale getirilmesi (kesin vade kuralı, teselsül karinesi, ticari işlerde temerrüt halinde avans faizi istenebilmesi gibi...) durumu kabul edilemez. Adi işler bakımından faizlere üst sınır getirilmesine rağmen ticari işler yönünden bir sınırlandırmanın söz konusu olmaması diğer bir anlatımla tacirin parasının, tacir olmayana göre daha çok korunması; evrensel hukuk ve Anayasa’daki eşitlik ilkesi dikkate alınarak haklı ve objektif gerekçeye sahip olamayacağı açıktır. Kanun koyucu, Türk Borçlar Kanunu düzenlemesiyle bu meselede tavır alarak hukuk politikasına ilişkin bir tercihle, anapara ve temerrüt faizlerine bir üst limit getirmiştir⁹. Kanaatimizce, böylelikle anapara ve temerrüt faizleri yönünden tacirin avantajlı hale getirilmesine son verilmiştir.

2. Türk Borçlar Kanunu’nun Çerçeve Kanun Olma Özelliği

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu bir **“çerçeve kanun”** özelliği taşımaktadır. Çerçeve kanun özelliği nedeniyle temel ilke olarak, gerek anapara faizi, gerek temerrüt faizi oranları üst sınırlarını belirlemektedir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu faiz oranlarının limitlerini düzenlerken, ekonomik koşullardaki değişikliklere ve dalgalanmalara bağlı olarak gelişebilecek ihtiyaçlar dikkate alınarak oranların belirlenmesini, özellikle ticari işlemler, tüketici işlemleri, kredi kartlarında uygulanacak faiz oranları ile üst sınırlarını diğer Yasalar’a (6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi

---

⁸ Buz, s. 92; Demir, Ş, s. 219; Yağcı, s. 434.

⁹ Yağcı, s. 434-435.

Kartları Kanunu ve 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun) bırakmaktadır.

3. Türk Borçlar Kanunu'nun 88. ve 120. Madde Gerekçeleri

a. Türk Borçlar Kanunu'nun 88. madde gerekçesinde, “Maddenin ikinci fıkrasında, sözleşmede kararlaştırılacak yıllık faiz oranının, birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde elli fazlasını aşamayacağı öngörülerek, bu emredici hükümlerle, uygulamada örnekleri sıkça görülen olağanüstü faiz oranları karşısında, borçluların korunması amaçlanmıştır.”

Türk Borçlar Kanunu'nun 120. madde gerekçesinde, “Maddenin ikinci fıkrasında, sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faizi oranının, aynı maddenin birinci fıkrası uyarınca belirlenen yıllık ortalama faiz oranının yüzde yüz fazlasını aşamayacağı kabul edilmiştir. Bu emredici hükümlerle, temerrüde düşmüş olsa bile, Anayasanın 2 nci maddesinde ifadesini bulan sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak, uygulamada örnekleri sıkça görülen olağanüstü faiz oranları karşısında, borçluların korunmaları amaçlanmıştır.” şeklinde ifade ile “sözleşme” kavramına yer verildiği adi iş, ticari iş ve tüketici işlemi ayırımı yapılmadığı görülmektedir. Öyleyse tüm sözleşmeler (adi iş, ticari iş ve tüketici işlemi ayırımı yapılmaksızın) sınırlandırmanın kapsamında kabul edilmelidir¹⁰.

b. Türk Borçlar Kanunu'nun m. 88 ve 120 gerekçelerinde, bu “emredici hükümlerle – emredici hukuk kuralı”, borçluların korunmaları amaçlandığı belirtilerek, yasanın gayesinin sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak, uygulamada örnekleri sıkça görülen olağanüstü faiz oranlarına bir üst sınır öngörülmektedir¹¹.

c. Türk Borçlar Kanunu'nun m. 88 ve 120 gerekçelerinde “borçluların korunmaları amaçlanmıştır” denmektedir. Bu durum dikkate alınacak olursa, tacirlerin ve tüketicilerin de yüksek faiz oranlarına karşı korunması gerektiği bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Türk Borçlar Kanunu m. 88 ve 120 hükümlerin uygulanmasında “kişi bakımından” herhangi bir sınırlama yoktur, tüm sözleşmeleri ve kişileri kapsamaktadır. Gerçek kişiler, tüzel kişiler, tüketici ve tacirler bakımından uygulanması gerektiğinden hepsi yönünden faizler için üst sınır getirildiğinin kabulü gerekir¹².

---

¹⁰ Aydoğdu, s. 93; Orbay Ortaç, s. 125.

¹¹ Aydoğdu, s. 121; Ayan, Serkan, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1530. Maddesi Gereğince Borçlunun Temerrüdü”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* Cilt: 12, Özel Sayı, 2010, (Basım Yılı: 2012), S: 779; Orbay Ortaç, s. 124; Öz, Turgut, “Borçlar Kanunu Tasarısı Paneli”, *Hukuki Perspektifler Dergisi*, S. 4, Ağustos 2005, s. 74; Yağcı, s. 431.

¹² Aydoğdu, s. 95-96 vd; Orbay Ortaç, s. 125; Yağcı, s. 431.

4. Yargı Yükünün Hafifletilmesi

Uygulamada, aşırı faizler, “Sözleşmede kararlaştırılan şartların, edimler arasında dengesizlik yaratması ve günün ekonomik koşullarında borçlunun mahvına sebebiyet verecek derecede aşırı bulunması halinde; hâkim, özel hukuk düzeninin çerçeve hükümleri yoluyla sözleşmeye müdahale edebilir. Hâkim, Türk Medeni Kanunu’nun 1. maddesinin kendisine tanıdığı kanun koyucu gibi hareket etme yetkisine dayanarak; özellikle hakların kullanılmasında ve borçların yerine getirilmesinde objektif iyiniyet kurallarına uyulmasını emrederek; Türk Medeni Kanunu 2/1 ve Türk Borçlar Kanunu’nun 27 ve 28 maddesi gibi genel kurallara dayanarak sözleşmeye müdahale etmelidir. Her somut olay ayrı ayrı değerlendirilerek, yürürlükte olan faiz oranlarının çok üstünde kararlaştırılmış olan faiz oranının aşırı ve edimler arasındaki dengeyi bozucu nitelikte olduğu gözetilmeli, makul bir seviyeye indirilmesi suretiyle bir hüküm kurulmalıdır.” gerekçesiyle sınırlandırmaktaydı¹³. **“Mahkemelerce gerçekleştirilen aşırı faizlerin indirilerek sınırlandırılması”** hususu, yasa koyucu tarafından Türk Borçlar Kanunu m. 88 ve 120 ile hem anapara hem de temerrüt faizine üst sınır getirilmesi düzenlemesi abesle iştilig olmayan yerinde olan bir davranıştır.

Türk Borçlar Kanunu ile anapara ve temerrüt faizine bir çerçeve çizilerek emredici genel bir sınırlama getirilmesi; bu sınırlamada zamanın şartlarına göre esnetilebilecek 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun m. 1 hükmüne (Bakanlar Kurulu kararıyla değiştirilebilir oranlara) gönderme yapılmış olması nedeniyle yargının yükünün bu suretle hafifletilmesi, mahkemelerce uygulanan genel geçersizlik sebeplerinin ve dürüstlük kuralının sağlayacağı korumanın yetersizliğinin de bu şekilde aşılmış olması isabetli olmuştur¹⁴. Aksi görüşün kabulü halinde yargının iş yükü gereksiz olarak artacaktır.

5. Karşılaştırmalı Hukukta Yabancı Ülke Yasalarında da Faize Sınır Getirilmiştir

“Diğer ülke yasalarında da” faize sınır getirildiği bilinmektedir. Türk Borçlar Kanunu’na kaynak teşkil eden İsviçre BK m. 73 hükmünde, taraflarca kararlaştırılmamışsa genel olarak sözleşmeler bakımından ana faizin %5 olduğu, faizin kararlaştırıldığı hallerde ise, kötüye kullanılmaması gerektiği ve

---

¹³ 3. HD. 14.02.2012 Gün, Karar: 2014/3444, Esas: 2011/22093 (Uyap); Aydoğdu, s. 93; Demir, Ş, s. 222-223-227; Eren, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. B. Ankara 2012, s. 981- 982; Kılıçoğlu, Ahmet, M, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. B. Ankara 2012, s. 614; Oğuzman, M. Kemal/Öz, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I. İstanbul, 2012, s. 313.

¹⁴ Yağcı, s. 436.

bu konudaki kamusal düzenlemelerin de saklı olduğu yolunda bir düzenleme mevcuttur. Yine İsviçre Tüketici Kredileri Hakkındaki Kanun m.14 ve Tüketici Kredilerine İlişkin Tüzük m.1 ile yıllık %15 sınırı bulunmaktadır. Murat Aydoğdu'nun "6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda Faiz ile İlgili Düzenlemeler" adlı makalesinde de açıkladığı gibi, bu doğrultuda İsviçre Federal Mahkemesi de kararlarında tarafların sıfatlarına bakılmaksızın tacir olsun ya da olmasın tüm işlemlerde genel olarak %18 sınırını uygulamaktadır¹⁵. Almanya uygulamasında da ana para faizi sözleşmede kararlaştırılmamışsa adi işler için %4 (BGB § 246), tacirler için %5'dir (HGB § 246)¹⁶. Dürüstlük kuralına aykırılık oluşturmaması kaydıyla sözleşmede istenilen oran kararlaştırılabilecektir (BGB § 138)¹⁷. Avusturya'da tüketici kredileri bakımından da bir limit düzenlenmiş %5 gibi bir sınırlama mevcuttur¹⁸. Tüm bu uygulamalar göstermektedir ki Türk Hukukuna Türk Borçlar Kanunu 88. ve 120. maddeleri ile getirilen sınırlamaların yerinde olduğu anlaşılmaktadır.

6. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu İle Getirilen Faiz Sınırlamasına İlişkin Düzenlemeler Genel Niteliktedir

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile getirilen ve yeni bir düzenleme olan faiz sınırlamasına ilişkin düzenlemeler emredici ve "**genel nitelikte**"dir. Yasa gerekçesine baktığımızda borçluların korunması amaç edinildiği anlaşılınca, bu emredici ve genel nitelikteki yasal düzenlemeye uyulması gerektiği, aykırı olan düzenlemeleri ilga ettiği söylenebilir. O halde Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a tabi olan tüketicilerin de, Türk Ticaret Kanunu'na tabi olan tacirlerin de aşırı faizlere karşı korunması gerekmektedir¹⁹.

7. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Yasalaşma Süreci

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Tasarısı halinden itibaren "**yasalaşma sürecini**" incelediğimizde, faiz ile ilgili sınırlamaların, yabancı para borçları içinde geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Gerçekten de Tasarının ilk metninde yer alan dar ifadelerin yabancı para borçlarını kapsamadığı ve bu yönün bir eksiklik olduğu eleştirisi karşısında Tasarıdan farklı bir biçimde genel ifadeler ile Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunun 3678 sayılı Kanun ile değişik 4/a maddesinde yer alan yabancı para borçlarını kapsar şekilde Türk Borçlar Kanunu yasalaşmıştır²⁰.

---

¹⁵ BGE 93 11 189-190; BGE 84 11 111/2; Aydoğdu, s. 94.

¹⁶ Aydoğdu, s. 95.

¹⁷ Aydoğdu, s. 95.

¹⁸ 8 Mart 1979 tarihli Avusturya Tüketici Kredileri Kanunu § 6/f.1, b.13-Konsumentenschutzgesetz vom 8. März 1979 - KschG; Aydoğdu, s. 95; Buz, s. 92; Yağcı, s. 434.

¹⁹ Aydoğdu, s. 95-96; Orbay Ortaç, s. 125.

²⁰ Aydoğdu, s. 97-98.

8. Taksitli Satışta Temerrüde Düşen Alıcıya Yasal Ayrıcalık Tanınması Amacı

Sözleşme konusu taşınır ise, 6098 sayılı TBK'nın 253/3. maddesinin 10. bendine göre, malın satıcının ticari faaliyeti kapsamında satılması hâlinde, sözleşmede "Temerrüt veya vadenin ertelenmesi durumunda, yasal faiz oranının yüzde otuz fazlasını geçmemek üzere ödenecek faiz." belirtilecek hususlardan biridir²¹.

Taksitli satışlarda alıcının temerrüde düşmesi halinde temerrüt faizini özel olarak düzenleyen 6098 sayılı TBK'nın 253/3. maddesinin 10. bendi; TBK m. 120/2 temerrüt faizinin sınırlandırılmasına ilişkin genel hükmü tamamlamakta ve temas ettiği konu olan taksitli satışlarda temerrüt faizini özel olarak düzenleyerek genel düzenlemeye de bir sınırlandırma getirmektedir. 6098 sayılı TBK 253/3. maddesinin 10. bendi, alacaklının korunması amacıyla TBK m. 120/2 ile getirilen genel nitelikli temerrüt faizinin sınırlandırılması ayrıca özel olarak satıcı aleyhine yeniden sınırlandırılmıştır. Bir başka deyişle satıcının kullanabileceği TBK m. 120/2 deki olanak ve hak elinden alınmıştır²².

Gerçekte taksitli satış sözleşmelerinde satış bedelinin yüksek belirlenmesi nedeniyle taşınır malın taksitle satışı nedeniyle peşin fiyattına ödeme süresi gözönüne alınarak bedele işleyecek faiz miktarı ilave edilerek taksitle satış bedeli belirlenmektedir²³. Diğer bir anlatımla satıcı, peşin mal bedelinin işleyecek faizini satış fiyatına dâhil etmektedir.

6098 sayılı TBK'nın 253/3. maddesinin 10. bendi ile; gerek 6098 sayılı TBK, gerek 6502 sayılı TKHK bakımından, taksitle satış sözleşmesiyle alıcının ulaşmak istediği amaç ve özellikle kredilendirme fonksiyonu da nazara alındığında, taksitle satış sözleşmesinde temerrüt faizinin kapsamı, alıcının korunması amacıyla belirlemiş ve sınırlı hale getirmiştir. Genel hükümlere nazaran özel olarak alıcının/tüketicinin sosyal ve ekonomik, buna bağlı olarak hukuken korunması sebebiyle taksitli satışlarda 6098 sayılı TBK'nın 253/3. maddesinin 10. bendi çok özel hüküm olarak alıcıya/tüketicie koruma alanı yaratmaktadır. Taksitli satışta alıcının temerrüdünün özel olarak 6098 sayılı TBK'nın 253/3. maddesinin 10. bendi ve 259 ile 260. maddesi ile düzenlenmesi temerrüde düşen alıcıya çok açık bir şekilde "**yasal ayrıcalık**" tanınması amacını taşımaktadır. Kısaca satıcının yanında alıcı/tüketici de gözetilerek menfaatler dengelenmektedir²⁴.

---

²¹ Yılmaz, s. 455-456; Kara, İlhan, Tüketici Hukuku, Engin Yayınevi, Ankara, 2015, s. 843.

²² Yılmaz, s. 466.

²³ Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi), s. 342; Yılmaz, s. 466-469.

²⁴ Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi), s. 343; Yılmaz, s. 466-469.

C. Türk Ticaret Kanunu Açısından

Doktrinde savunulan ve uygulamada da çoğunlukla kabul edilen görüşe göre, TBK m. 88 ve m. 120'de yer alan akdi anapara ve temerrüt faiz oranlarına üst tavan getiren sınırlandırmalar tacirlerin ticari işleri bakımından uygulanmaz²⁵. Bizim de katıldığımız aksi görüşe göre ise, anılan iki emredici hükümlerle faiz genel sınırlarına ilişkin hükümlerin adi işler, tüketici işlemi yanı sıra ticari işlerde de geçerli olduğu doğrudur²⁶.

1. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Aynı Anda Yürürlüğe Girmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu aynı anda yürürlüğe girmiştir. 6102 sayılı TTK'nın m. 8/1 uyarınca ticari işlerde faiz oranı serbestçe belirlenir, hükmü özel hüküm niteliğinde bir düzenleme olduğundan 6098 sayılı TBK'nın m. 88/2 ve 120/2'deki üst sınırla uygulanmayacağı, Poroy/Yasaman tarafından savunulmuştur²⁷. Eriş'te aynı konuda iki yasa maddesi varsa son yasa maddesi uygulanacağını belirtmektedir²⁸. Göktürk ise, "Ticari İş

²⁵ Ayan, s. 779-780; Aydoğdu, Murat/Ayan, Serkan: Türk Borçlar ve Türk Ticaret Hukukunda Yer Alan Faiz İle İlgili Düzenlemelerin Değerlendirilmesi, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2014, s. 236. Bu kitabın yazarlarından Ayan, anapara ve temerrüt faizine ilişkin Borçlar Kanunundaki sınırlamaların, Ticaret Kanununun 8. maddesi hükmü karşısında ticari işlere uygulanmayacağı kanaatindedir; Ayhan, Rıza/Özdamar, Mehmet/Çağlar, Hayrettin: Ticari İşletme Hukuku, Yetkin Yayınları, 8. Bası, Ankara 2015, s. 24-56; Börü, Levent/Koçyiğit, İlker: Ticari Dava, Turhan Kitabevi, Ankara 2013 s. 374; Çeker, Mustafa: Ticaret Hukuku, Karahan Kitabevi, 7. Baskı, Adana 2013 (Kitap) s. 50-51; Demir, Ş, s. 220-221; Eren, s. 981-982; Eriş, Gönen: Ticari İşletme ve Şirketler, Seçkin, 1. Bası, Ankara 2013, s. 930; Göktürk, Kürşat: "Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi ", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIX, Y. 2015/2, Sayfa: 3-44; Karahan, Sami: Ticari İşletme Hukuku, Mimoza, 23. Bası, Konya 2012, s. 61; Kayar, İsmail: Ticari İşletme Hukuku, Detay Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara 2012, s. 73-80; Kendigelen, Abuzer: Türk Ticaret Kanunu, Oniki Levha, İstanbul 2015, s. 43; Kılıçoğlu, s. 605; Orbay Ortaç, s. 132; Poroy, Reha/Yasaman, Hamdi: Ticari İşletme Hukuku, Vedat Kitapçılık, 14. Bası, İstanbul 2012, s. 96; Şener, Oruç Hami: Ticari İşletme Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2016, s.76-97; Yağcı, s. 421-437.

²⁶ Altop, Atilla: "Seminer: Borçlar Kanununa Getirilen Yenilikler", İzmir Barosu Dergisi, Borçlar Kanunu Özel Sayısı, Mayıs 2012, s. 15-17; Antalya, Gökhan: "Değerlendirme Konuşması" Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3 - 4 Haziran 2011) 2012/10, 2. Baskı, s. 351-352; Aydoğdu, s. 93-99; Aydoğdu/Ayan, s. 232. Bu kitabın yazarlarından Aydoğdu da, anapara ve temerrüt faizine ilişkin Borçlar Kanunundaki sınırlamaların, tacirler lehine de uygulanacağı kanaatindedir; Burcuoğlu, Haluk: "Seminer: Borçlar Kanununa Getirilen Yenilikler", İzmir Barosu Dergisi, Borçlar Kanunu Özel Sayısı, Mayıs 2012, s. 33-34; Kara, s. 1430. Türk Borçlar Kanunu 88, 120 maddelerinde faiz ile ilgili yapılan düzenlemelerin kredi kartları içinde geçerli olduğu görüşündedir.

²⁷ Poroy/Yasaman, s. 96; Eriş, s. 934.

²⁸ Eriş s. 934.

Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi ” isimli çalışmasında, her iki kanunu yapan aynı meclis, yürürlüğe giren bir kanun hükmünü, yürürlüğe girdiği anda yürürlükten kaldırmak gibi bir amaçla değil, olsa olsa vazedilen bir kurala istisna getirmek amacıyla sevk etmiş olabilir görüşünü ileri sürmüştür²⁹.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu **“aynı anda yürürlüğe giren”** düzenlemeler olduğundan, yeni - eski nitelikli kanun düzenlemesinden bahsedilemez. O halde Türk Borçlar Kanunu m. 88/2 ve 120/2 düzenlemesiyle anapara ve temerrüt faizine getirilen üst sınırlamalar ticari işlere de uygulanmalıdır. Zira 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile aynı anda yürürlüğe giren daha özel hüküm niteliğinde bir düzenleme olarak kabul edilmekle, genel hüküm niteliğinde sınırlayıcı bir düzenleme yapan Türk Borçlar Kanununda faiz oranlarına ilişkin olarak yer alan üst sınırlar (m. 88/2; 120/2) ticari işlerde de uygulanmalıdır³⁰.

2. Türk Ticaret Kanunu m. 9’da Faize Yönelik Olarak Yapılan Atf

Doktrinde Poroy/Yasaman, Ayan, Kendigelen, tarafından savunulan görüş gereğince; 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun m. 9 hükmüne göre, “Ticari işlerde; kanuni, anapara ile temerrüt faizi hakkında, ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.” bu maddede belirtilen ilgili mevzuat ise 3095 sayılı Kanun olduğuna göre, o kanunda belirtilen hükümler uygulanmalıdır³¹. TTK’nın m. 9 hükmündeki ifade ile faizin işleme şartlarına, hesaplanmasına, fer’iliğine dair vb. hükümlere ve ticari faiz oranlarına dair diğer düzenlemeler kastedilmiş olup, TBK’nın m. 88 ve m.120 ile faize getirdiği, üst sınırlara da yollama yapıldığı, şeklinde yorumlanamaz³².

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun m. 9 “Ticari işlerde; kanuni, anapara ile temerrüt faizi hakkında, ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.” hükmü yer almaktadır. Bu düzenleme gereğince, **“Türk Ticaret Kanunu m. 9’da faize yönelik olarak yapılan atfın”** içinde Türk Borçlar Kanunu’da bulunduğu ticari işlerde de gerek anapara gerekse temerrüt faizi oranların Türk Borçlar Kanunu m. 88/2 ve m.120/2 hükmüyle sınırlandırıldığı kabulü gerekir³³. Zira bu hükümlerle, ticari yaşamın gerektirdiği serbestliğe bir üst sınır çizilmektedir. Diğer taraftan Türk Ticaret Kanunu m. 9 hükmünce “ilgili mevzuat” ile atfın içinde hali hazırda yürürlükte bulunan anapara ve temerrüt faizlerini düzenlemesi nedeniyle özel kanun niteliğini taşıyan “3095 sayılı Kanuni Faiz

---

²⁹ Göktürk, s. 43.

³⁰ Demir, Ş, s. 222; Orbay Ortaç, s. 126; Yağcı, s. 432.

³¹ Aydoğdu/Ayan, s. 229; Kendigelen, s. 43; Poroy/Yasaman, s. 97.

³² Poroy/Yasaman, s. 97.

³³ Ayan, s. 779 vd; Aydoğdu, s. 95-97; Çeker, (Tüketici Hukuku) s. 75; Demir, Ş, s. 222; Orbay Ortaç, s. 125; Yağcı, s. 431-432-433.

ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun” ile yine genel kanun niteliğindeki 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’da yer almaktadır³⁴. Esasen Türk Ticaret Kanunu m. 1 hükmünün Türk Medeni Kanunu’na yaptığı gönderme ve Türk Borçlar Kanunu m. 646 gereğince hüküm bulunmayan hallerde uyduğu ölçüde faizin hesaplanması, şartları, hükümleri gibi konulara ve bunların yanı sıra gerek anapara gerekse temerrüt faizi üst sınırlandırılması konusuna Türk Borçlar Kanunu hükümleri zaten uygulanacaktır³⁵. Gerçekten, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 646. maddesi, “*Bu Kanun, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun Beşinci Kitabı olup, onun tamamlayıcısıdır.*” hükmünü içerdiği ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu’nun 5. maddesinde de aynen; “*Bu Kanun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır.*” düzenlemesinin yanı sıra, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1. maddesi, “*Türk Ticaret Kanunu, 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun ayrılmaz bir parçasıdır.*” hükmüne yer verilmiştir³⁶. Tüm bu yasa maddeler ışığında konu incelendiğinde; 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu’nun 5. ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 646. maddesi uyarınca Türk Borçlar Kanunu’nun, Türk Medenî Kanunu’nun Beşinci Kitabını oluşturduğu ve onun tamamlayıcısı olduğu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1. maddesi gereğince de Türk Ticaret Kanunu’nun, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu’nun, dolayısıyla 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun da ayrılmaz bir parçası olduğu, Mecelle m. 63 “*Mütecezzi olmayan bir şeyin ba’dını zikretmek küllünü zikr gibidir. (zikrün ba’di mâ lâ yetecezzâ ke-zikri küllih):bölünemeyen bir şeyin bazı unsurlarını zikretmek, tamamını zikretmek demektir.*” kuralı da göz önüne alındığında; Türk Ticaret Kanunu’nun m. 8’de serbestçe belirlenen faiz oranı, Türk Borçlar Kanunu’nda vurgulanan faiz sınırlarına kadar serbest olması gerektiği sonucuna ulaşmaktayız.

3. Türk Ticaret Kanunu’nun Amacı

Ayan, Türk Ticaret Kanunu m. 8/1’de geçen “*ticari işlerde faiz serbestçe belirlenir*” ve “*tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler saklıdır*” biçimindeki kuralların konulmasındaki amacın; ticari yaşamın gerektirdiği serbestliğin benimsenmesi olduğu, fikrini savunmaktadır. Ayrıca 8. madde de tüketicilerin korunma altına alındığı, Türk Borçlar Kanunu’nun getirdiği sınırlamanın ticari işlerde geçerli olmadığı, aksi görüşün kabulü halinde “*tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler saklıdır*” biçimindeki kuralın bileşik faiz ile ilgili dışında hiçbir anlamı kalmayacağı savunulmaktadır³⁷.

---

³⁴ Orbay Ortaç, s. 125-126; Yağcı, s. 433.

³⁵ Yağcı, s. 434.

³⁶ Çeker, (Kitap) s. 4-5.

³⁷ Aydoğdu/Ayan, s. 237; Ayhan/Özdamar/Çağlar, s. 28-33; Kayar, s. 75; Şener, s. 97-101.

Ayan'ın ticari işlerde faiz serbestliği kuralının görüşüne katılmayan Aydoğdu, ticari işlerde faiz serbestliği kuralının kabulü halinde, Türk Ticaret Kanunu m. 3 ve m. 19 hükümlerince ticari işe karinesi karşısında, Borçlar Hukuku hükümlerinin uygulama alanının çok daralacağı görüşündedir. Aydoğdu, faiz serbestiyetinin kabulü halinde, tacir karşısında bir tüketici varsa, söz konusu işlem Borçlar Kanunu'ndaki faiz sınırlarına bağlı olmayacağını, saklı tutulan tüketicinin korunmasına ilişkin özel hükümlerde, genel olarak bir faiz sınırlamasının bulunmadığından, tüketiciye serbest faiz sisteminin uygulanacağını ileri sürülmesinin yerinde olmadığını ifade etmektedir³⁸. Halbuki 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun m. 3'e göre, tüketicilerin taraflardan birinin oluşturduğu her türlü sözleşme ve hukuki işlem ticari iş değil, tüketici işlemi olur. Bu nedenle bir tarafın tüketici niteliği taşıdığı, karşı tarafın tacir olduğu sözleşmelerde TTK m. 8'deki faizin serbestçe belirlenmesi söz konusu olamaz.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun genel gerekçesine göre, 20. yüzyılın ikinci yarısında oluşan gelişmeler, örgütlenmeler ve oluşumlar; kuramlarını, öğretilerini ve düzenlerini birlikte getirdiklerini özellikle AB üyesi ülkelerin kanunlarının bu hızlı akışa uygun sürekli değiştirildiğini, AB Müktesabati ve bağlamda AB'nin ticaret hukukuna ilişkin düzenlemeleri Türkiye'nin gelecekteki hukukudur.

Gerçekten Türkiye, uluslararası ticaret, endüstri, hizmet, finans ve sermaye piyasalarının bir parçası olmak zorundadır. Bunun için uluslararası piyasaların kurallarına yer veren bir ticaret kanununa sahip olmalıdır. Buna göre stratejik derinlik taşıyan ve sürdürülebilir politikaları belirlemesi, Türk Ticaret Kanunu bu amaçların gerçekleştirilmesinde etkili ve vazgeçilmez belki de tek araçtır. Ticaret Kanunu sorunlara çağdaş, güvenilir ve işleyebilir çözümler getiren, bu alanda Türkiye'nin gereksinimlerini büyük ölçüde karşılayan, menfaatler dengesini hak ve adalete uygun bir tarzda kuran bir Kanun olmalıdır. Anılan ilkelere yer vermeyen bir Ticaret Kanunu bugünün gereksinimlerine cevap veremez.

Türk Ticaret Kanunu bir taraftan tarafların/tacirlerin parasal edimlerinin zamanında yerine getirilmesi ve gecikmiş ödemelerin ifasının hızlandırılmasına çalışılırken, diğer taraftan da para borçluları için finans ve sermaye piyasaları şartlarına uygun ve makul oranda anapara ve temerrüt faiziyle karşı karşıya kalmasını sağlamalıdır.

Açıkça görüldüğü gibi, ticari işlerde faizi düzenleyen Türk Ticaret Kanunu m. 8 ve 9 hükümleriyle bir yandan tarafların parasal edimlerinin zamanında yerine getirilmesi ve gecikmiş ödemelerin ifasının hızlandırılmasına çalışılırken,

---

³⁸ Aydoğdu/Ayan, s. 237-238.

diğer yandan da para borçluları için aşırı yüksek oranda anapara ve temerrüt faiziyle karşı karşıya kalma biçiminde bir sonucun ortaya çıkmasına neden olunmuştur. Bu sonuç, özellikle ticari işlerde para borçlarında uygulanacak olan faiz oranları açısından net bir şekilde görülmektedir. Bu durumun, **“Türk Ticaret Kanunu’nun amaçlarını”** sağlamaya uygun olmadığı söylenebilir³⁹. Bu yorum tarzı, lafzi ve amaca göre yorum kurallarına da uygundur.

4. Ekonominin İçine Girdiği Kısır Döngüden Kurtarılması

Bilindiği üzere, TBK’nın ve TTK’nın da benimsediği Liberal Hukuk Sistemlerinde Borçlar Hukukunun ve Ticaret Hukukunun en temel ilkelerinin en başında, *“irade özerkliği ve sözleşme özgürlüğü”* gelir.

Ana ilkelerden irade özerkliği ve sözleşme özgürlüğünün önemli bir yönünü de tarafların, sözleşmenin konusunu ve içeriğini diledikleri gibi kararlaştırabilmeleri oluşturur. Bir hukuki işlem olan tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde taraflar, yasal sınırlar içinde kalmak kaydıyla, sözleşme konusu olan edimi ve karşı edimi özgürce ve serbestçe belirler. Ancak bütün özgürlükler gibi, doğal olarak Borçlar Hukuku ve Ticaret Hukuku alanındaki sözleşme özgürlüğü de sınırsız bir özgürlük değildir.

Bu bağlamda; ister adi iş, ister ticari iş olsun sözleşmede kararlaştırılan aşırı yüksek anapara ve temerrüt faizine karşı özellikle TBK’nın sözleşme serbestisine sınırlar getiren aşırı yarılanma (TBK m. 28) veya kanunun emredici hükümleri, ahlaka, kamu düzeni, kişilik haklarına aykırılık (TBK m. 27) sebebiyle geçersizlik yaptırımına tabi tutulması mümkündür⁴⁰.

Borçlu tacirlerin de 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 88. maddesinde anapara faizine ve 120. maddesinde ise temerrüt faizine ilişkin olarak üst sınırlamadan yararlandırılması gerekir. Tacirin, borçlu olduğu özellikle kriz dönemlerinde, yüksek faiz uygulamaları tacirlerin iflasına ve krizin daha da büyümesine neden olduğundan, **“ekonominin içine girdiği bu kısır döngüden”** kurtarılması için tacirlerin de yüksek faiz oranlarından korunması ihtiyacı kendisini göstermektedir. Gerçekten eğer ticari faizlere Türk Borçlar Kanunu m. 88 ve 120 hükümlerinin uygulanamayacağı kabul edilirse, Türk Borçlar Kanununda getirilen bu düzenleme büyük ölçüde amacını yitirmiş ve sadece adi işlere indirgenmiş olur ki, yargı uygulamasında yaşanan sorunların çoğu ticari işlerden doğmakta ve ticari faiz uygulamanın çok büyük bir kısmını kapsamaktadır⁴¹.

---

³⁹ Yağcı, s. 432.

⁴⁰ Aydoğdu/Ayan, s. 237; Çeker, (Kitap) s. 51; Eriş, s. 932.

⁴¹ Demir, Ş, s. 224; Eren, s. 983-984; Oğuzman/Öz, s. 497; Reisoğlu, Sefa, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. B. İstanbul 2012, s. 317-318-373; Yağcı, s. 431.

Özellikle ticari işlerde sözleşmede kararlaştırılacak anapara ve temerrüt faizinin serbest bırakıldığında, bu serbestliğin iyiniyetle ve hakkaniyete uygun kullanılmadığını yaşanan geçmiş kriz dönemlerinden biliyoruz. Halen faizlerin serbest belirlenmesi kuralının hakkaniyete ve ekonomik verilere uygun kullanılmadığını da uygulamada görmekteyiz⁴². O nedenle kanuni bir sınırlama gelmesinde bir yarar vardır.

5. Alacaklının ve Borçlunun Korunması

Türk Borçlar Kanunu m. 88 ve 120 hükümlerin uygulanmasında **“kişi bakımından”** herhangi bir sınırlama ve ayırım yapılmadığından tüm gerçek kişiler, tüzel kişiler, tüketiciler ve tacirler bakımından uygulanması gerekir. Bu nedenle tacirler yönünden de faizler için sınırlandırma getirildiğinin kabulü gerekir⁴³.

Yine 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun m. 2/2’de ticari işlerde ticari temerrüt faizi yönünden ticari işle iştigal eden alacaklı tacirin korunması amacıyla daha yüksek oranlar (avans faizi) getirilmiş; temerrüde düşen borçlu cezalandırılmıştır⁴⁴. O halde Türk Borçlar Kanunu m. 88/2 ve 120/2 hükümleri borçluyu korurken, 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun m.2/2’de tacirin korunması devam etmektedir. Diğer taraftan sözleşmede temerrüt faizi kararlaştırılmaması durumunda, kanuni temerrüt faizi oranından daha yüksek olan sözleşmeden doğan anapara faizi oranının, temerrüt faizinin oranı olarak kabul edileceği düzenlemesini içeren Türk Borçlar Kanunu m.120/3 hükmünün gerekçesinde; temerrüde düşen borçlu karşısında **“alacaklının korunması”** gerektiği düşüncesinden hareket edildiği ifade olunmaktadır⁴⁵. Yasa koyucu, ekonomik koşullar ile eşitlik ilkesi dikkate alınarak haklı ve objektif gerekçeyle bir denge içerisinde gerektiğinde alacaklıyı/taciri (3095 sayılı Kanun m.2/2, Türk Borçlar Kanunu m.120/3), gerektiğinde borçluyu/taciri (Türk Borçlar Kanunu m. 88/2 ve 120/2) koruyucu davranmaktadır. Bu kuşkusuz tamamıyla bir “hukuk politikası” tercihidir.

6. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümleri 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na da Uygulanabilir

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda bu Kanun hükümlerinin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na uygulanmayacağına ilişkin **“özel bir hüküm”**

---

⁴² Altop, s. 15-17.

⁴³ Aydoğdu, s. 95-96 vd; Aydoğdu/Ayan, s. 232; Orbay Ortaç, s. 125; Yağcı, s. 431.

⁴⁴ Yağcı, s. 434.

⁴⁵ Demir, Ş, s. 224; Eren, s. 983-984; Oğuzman/Öz, s. 497; Reisoğlu, s. 317-318-373; Yağcı, s. 434.

bulunmamaktadır⁴⁶. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu da 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun hükümlerinin uygulanmayacağına ilişkin özel bir hüküm içermemektedir. O halde, Türk Borçlar Kanunu'nda faizi sınırlayan hükümler Türk Ticaret Kanunu'na da uygulanabilir.

7. Kanun Hazırlayıcılar/Tasarı Komisyon Üyelerinin Görüşleri

Doktrinde TTK tasarısı komisyon üyesi Kendigelen, "TBK m. 88 ve m. 120 hükümlerinde adi işlere uygulanacak faize ilişkin üst sınırlar öngörülmüş, ancak böyle bir sınırlandırmaya ticari işler bakımından ihtiyaç olup olmadığı hiç tartışılmamıştır" demektedir⁴⁷. TBK tasarısı komisyon üyeleri Altop, Antalya ve Burcuoğlu ise, özellikle Bankalar yönünden tacirlere uygulanan aşırı yüksek faiz oranlarına (% 1375) sınır getirilmesi amacıyla anılan iki emredici hükümlerle faiz oranları genel hüküm olarak üst tavan belirlenmek üzere konulduğunu, bankaların baskılarına boyun eğmediklerini belirtmektedirler⁴⁸.

Bu emredici genel hükümlere özel bir hükümlerle istisna getirilmedikçe tüm borç ilişkilerine, ticari ilişkiler dahil uygulanacağını düşünmekteyiz.

8. Ticari İşlerde Faiz Serbestliğinin Sınırı Olmalıdır

Öğretide Ayan, Ayhan/Özdamar/Çağlar, Börü/Koçyiğit, Çeker, Demir, Ş, Eren, Eriş, Göktürk, Karahan, Kayar, Kendigelen, Kılıçoğlu, Orbay Ortaç, Poroy/Yasaman, Şener, ve Yağcı⁴⁹ tarafından savunulan görüşe göre, TBK ile aynı anda yürürlüğe giren TTK m. 8 "Ticari işlerde faiz oranları serbestçe belirlenir." şeklindeki düzenleme özel hüküm niteliğindedir. Ticari yaşamın gerektirdiği serbestliğin esas alınması ve TTK m. 3 ve m. 19 kapsamındaki ticari iş kavramı karşısında sadece tüketicinin koruma altına alınması nedeniyle tacirler TBK ile getirilen sınırlamaya tabi değildir.

Acaba gerçekten ticari işlerde faiz serbestliğinin bir sınırı yok mudur? Kanımızca tacirler açısından da aşırı faizlere bir sınır konulması gereklidir. TBK'nın yasalasma sürecinde tasarısı aşamasından itibaren ticari işlerde faiz sınırlaması hükümlerinin tartışıldığı, tacirlere de uygulanması gerektiği sonucuna ulaşıldığı anlaşılmaktadır⁵⁰. Kanun koyucu, TBK'nın 88. ve 120. maddelerinde iki özel yaklaşım sergilemiştir. İki emredici ve genel hükümlerle

---

⁴⁶ Demir, Ş, s. 222.

⁴⁷ Aydoğdu/Ayan, s. 236; Kendigelen, s. 44.

⁴⁸ Altop, s. 15-17; Antalya, s. 351-352; Aydoğdu/Ayan, s. 232; Burcuoğlu, s. 33-34.

⁴⁹ Ayan, s. 779-780; Aydoğdu/Ayan, s. 236; Ayhan/Özdamar/Çağlar, s. 28-33; Börü/Koçyiğit, s. 374; Çeker, (Kitap) s. 50-51; Demir, Ş, s. 220-221; Eren, s. 981-982; Eriş, s. 930; Göktürk, s. 3-44; Karahan, s. 61; Kayar, s. 75; Kendigelen, s. 43; Kılıçoğlu, s. 605; Orbay Ortaç, s. 132; Poroy/Yasaman, s. 96; Şener, s. 97-101; Yağcı, s. 421- 437.

⁵⁰ Altop, s. 15-17; Antalya, s. 351-352; Aydoğdu/Ayan, s. 232; Burcuoğlu, s. 33-34.

anapara ve temerrüt faiz oranlarına bir tavan belirlemiştir⁵¹. Madde gerekçelerinde de kişi ayırımı yapılmamıştır. Aksi yaklaşım TBK'nın uygulama alanını daraltacak ve haksız sonuçlara (aşırı yüksek faizlere) yol açacaktır⁵².

9. Türk Ticaret Kanunu'nun 8. Maddesinin “Belirlenir” İbaresine Yerine, Bir Zorunluluğa Değil Aksine Bir İmkana Vurgu Yapan “Belirlenebilir” Kelimesinin Kullanılması Çok Daha Yerinde Olurdu

Poroy/Yasaman ve Eriş tarafından ileri sürülen bir diğer görüş ise, 6102 sayılı TTK'nın 8. maddesinin 1. fıkrasında, ticari işlerde faiz serbestisi prensibine yer verilirken eski 6762 sayılı TK'da yer alan “tayin olunabilir” ibaresinin yerine daha kesin bir ifade olarak “belirlenir” sözcüğünün kullanılmasıdır⁵³.

Aslında ticari olmayan (adi) işlerde de geçerli bulunan faiz serbestisi prensibine göre, ticari işlerde faiz oranının serbestçe (limitler dahilinde) tayin olunabileceğinin öngörüldüğü, TTK m. 8'de “belirlenir” kelimesi yerine, bir zorunluluğa değil aksine bir imkana vurgu yapan “belirlenebilir” kelimesinin kullanılması çok daha yerinde olurdu⁵⁴. Zira TBK'nın 387. maddesinin 2. fıkrası gereğince, ticari işlerde alacaklı tacirin faize hak kazanması için, sözleşmede faiz ödeneceğine ilişkin bir hüküm bulunmasına gerek yoktur; faiz talep hakkı kanundan doğmaktadır. Bu durumda, uygulanacak olan faiz oranı 3095 sayılı Kanun hükümlerine göre belirlenir⁵⁵. TTK m. 20'ye göre tacir ticari işletmesiyle ilgili bir iş ve hizmette verdiği avanslar ve yaptığı giderler için, ödeme tarihinden itibaren faize hak kazanır. 6102 sayılı TTK'nın 8. maddesinin 1. fıkrasında, ticari işlerde faiz serbestisi prensibine yer verilirken eski 6762 sayılı TK'da yer alan “tayin olunabilir” ibaresinin yerine “belirlenir” sözcüğünün kullanılması sonuca etkili değildir; taraflar sözleşme ile anapara (sermaye) ve temerrüt faizi ödeneceğini kararlaştırıp oranı belirlememişlerse, bir başka anlatımla faiz ödenmesi gereken hallerde oranı sözleşme ile tespit edilmemişse, TTK m. 9 uyarınca kanuni, anapara (sermaye) ile temerrüt faizi ödeme borcuna uygulanacak yıllık faiz oranı, faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenecektir⁵⁶. TTK'nın faize yönelik gönderme yaptığı mevzuat hiç şüphesiz TBK'nın yanısıra 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'dur.

---

⁵¹ Antalya, s. 351-352; Aydoğdu/Ayan, s. 232; Kendigelen, s. 43; Poroy/Yasaman, s. 96.

⁵² Aydoğdu/Ayan, s. 237.

⁵³ Eriş, s. 929; Poroy/Yasaman, s. 97.

⁵⁴ Kendigelen, s. 43.

⁵⁵ Çeker, (Kitap) s. 49-50; Karahan, s. 60-61.

⁵⁶ Aydoğdu, s. 92; Demir, Ş, s. 219.

10. Ticari ve Adi İşlerde Kanuni Faiz Oranları Arasında Fark Yoktur

Taraflar sözleşme ile anapara ve temerrüt faizi ödeneceğini kararlaştırıp oranı belirlemedilerse veya faiz şart edilmemiş olsa bile, kanunen faiz verilmesi gereken hallerde (TK m. 20; TBK m. 387/2), bir başka anlatımla faiz ödenmesi gereken durumlarda kanuni faiz ödenmesi gerekir. TTK ve TBK gereğince adi ve ticari işlerde uygulanacak faiz oranları kural olarak 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre belirlenecektir.

3095 sayılı Kanunun 1/1. maddesinde, Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'na göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse faiz oranının yıllık % 12 olacağı düzenlenmiştir. Fakat Bakanlar Kurulu, Kanun'un 1/2 maddesinden aldığı yetkiye dayanarak 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere ticari işlerde kanuni faiz oranını % 9'a indirmiştir.

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 2/1. maddesi gereğince, bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1. maddede belirlenen yasal faiz oranına göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur. Ticari işlerde temerrüt faizi, 3095 sayılı Kanun'un 2/2 maddesine göre, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, yukarıda açıklanan miktardan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticari işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans faiz oranından beş puan veya daha çok farklı ise yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur.

TTK m. 9 ve TBK m.88/1 atfıyla ilgili mevzuat 3095 sayılı Kanun 1/1 ve 2/1 maddelerinin açık ifadelerinden de anlaşılacağı üzere hem adi hem ticari işlerde kanuni anapara ve temerrüt faizlerinde aynı oranı (% 9) öngörülmüştür⁵⁷. Sadece ticari işlerde adi işlere göre; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, yukarıda açıklanan miktardan (% 9) fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticari işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebileceği ayrıcalığı kalmıştır. Başkaca bir fark yoktur. Ticari işlerde tacirler bakımından anapara ve temerrüt faiz oranları yeterli görülmebilirse de bunun sorumlusu TBK değil 3095 sayılı Kanundur⁵⁸.

---

⁵⁷ Aydoğdu/Ayan, s. 233; Çeker, (Kitap) s. 51; Karahan, s. 61; Poroy/Yasaman, s. 98-99.

⁵⁸ Aydoğdu/Ayan, s. 233; Ayhan/Özdamar/Çağlar, s. 39-40; Şener, s. 98.

D. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Açısından

1. Tüketici Hukuku Ayrı Bir Hukuk Alanıdır

“Tüketici Hukuku’nun ayrı bir hukuk alanı” olarak ortaya çıkması hukuk sistemimiz bakımından sözleşmeler hukuku ve özel hukuk alanında “adi sözleşmeler” ve “ticari sözleşmeler” olarak yapılan ikili ayrımı değiştirmiş ve bu ayrımı “tüketici sözleşmeleri”ni de katarak üçlü ayrıma dönüştürmüştür. Diğer bir anlatım ile özel hukuk alanında yeni bir sözleşme türü ortaya çıkmıştır: Tüketici sözleşmeleri. Tüketici sözleşmeleri özel niteliğinden kaynaklanan ve olması gereken belli özelliklerden dolayı adi ve ticari sözleşmelerden ayrılmıştır. Tüketici Hukuku taraflar arasındaki eşitsizliğin dengelenebilmesi amacıyla tüketiciyi koruma ilkesini muhtevasında barındıran bir alandır. Tüketici sözleşmelerine, ticari sözleşmeye veya adi bir sözleşmeye uygulanacak hükümlerin uygulanması sorun teşkil edecektir.

Tüketici tamamen özel amaçlarla ticari veya mesleki bir amaç gütmeksizin tüketim ihtiyacını gidermeye yönelik olarak sözleşme yapan bir kişidir. Taraflar arasında güç dengesizliği bulunduğu için diğer bir yaklaşımla tüketici, satıcı veya sağlayıcıya göre ekonomik bakımdan daha zayıf bir durumda olduğu için korunmaktadır.

6502 sayılı Yasanın temel amacı, esasen adından da anlaşılacağı üzere, tüketicinin temel alınarak korunmasıdır.

Nitekim 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 8. maddesinin 1. fıkrası ile ticari işlerde faiz oranı serbestçe belirlenirken 3. fıkrası ile tüketicinin korunmasına ilişkin hükümlerin saklı olduğu belirtilerek, bu üçlü ayrımın benimsendiği ve tüketicinin faiz konusunda ayrı bir düzenlemeye ve hükme tabi olmasının kanun koyucu tarafından hedeflendiği görülmektedir⁵⁹.

2. Belirli bir olayı düzenleyen iki ayrı kanunun aynı anda yürürlükte bulunması

“Sonraki günlük genel yasanın” (28/05/2014 günlü 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun; 01/07/2012 günlü Türk Borçlar Kanunu) önceki günlü özel yasadan (19/10/2005 günlü 5411 sayılı Bankacılık Kanunu; 01/03/2006 günlü 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu) önce uygulanması gerekir.

Belirli bir olayı düzenleyen iki ayrı kanunun aynı anda yürürlükte bulunması mümkündür. Ancak aynı anda yürürlükte bulunan iki ayrı kanun, belirli bir olayı farklı şekilde düzenliyorsa, diğer bir anlatımla her iki kanunda birbiriyle zıt, iki

---

⁵⁹ Oral, Tuğçe, “Tüketici Sözleşmelerinin Uygulama Alanı ve Ticari ve Adi Sözleşmelerden Ayrılması”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Nisan 2013, sayı 13, s. 546 vd.

ayrı düzenleme bulunmakta ise, kanunlar arasında bir çatışmanın varlığından bahsedilir⁶⁰. Bu durumda, mahkemelerde hangi kanun hükümlerinin somut olaya uygulanacağı sorunu karşımıza çıkar. Bu sorunu doktrinde ve uygulamada kesin bir çözüme kavuşturabilmek için, aynı anda yürürlükte olan her iki kanunun “genel - özel” ya da “yeni tarihli - eski tarihli” nitelikli kanun olup olmamasına göre bir ayırım yapılarak sonuca varılmaktadır⁶¹.

Söz konusu her iki kanun genel ya da her iki kanun özel nitelikte ve yeni çıkan kanun eskisini açıkça yürürlükten kaldırmış ise, sorun yoktur; yeni kanun uygulanır. Söz konusu her iki kanun genel ya da her iki kanun özel nitelikte ise, yeni çıkan kanun eskisini açıkça yürürlükten kaldırmış olmasa bile artık yeni kanun uygulanır⁶². 19/10/2005 günlü 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 01/03/2006 günlü 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu ile 01.07.2012 tarihli 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ve 28/05/2014 tarihli Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun arasında genel kanun - özel kanun ilişkisi söz konusudur. Adı geçen kanunlar aynı nitelikte olmadığından sorun yeni kanun - eski kanun kuralı ile çözümlenemeyecektir.

Aynı konuyu düzenleyen kanunlardan biri genel, diğeri özel kanun niteliğindeyse, sorunun çözümü biraz daha karışık olup yorum kurallarına göre uygun çözüm bulunmalıdır. Özel kanun eski, genel kanun yeni ise, kanun koyucunun, yeni tarihli genel kanunu çıkarırken (özellikle kanunun gerekçesinden, hazırlık çalışmalarından) hangi amacı taşıdığına bakmak gerekir. Kanun koyucunun iradesine ve isteğine göre yeni genel kanun, duruma göre, eski özel kanunu kaldırmış olabileceği gibi, yeni genel kanun, eski özel kanunun yürürlükte kalmasına engel olmayabilir⁶³. Bir başka deyişle, kanun koyucunun, eski tarihli özel kanunda düzenlenen olayı, yeniden genel bir kanun ile düzenlerken, o olay ya da hukuki kuruma karşı, yeni bir bakış açısı getirmek isteyip istemediği araştırılmalıdır. Eğer, kanun koyucu, eski tarihli özel kanunda düzenlenmiş olayları, yeni bir bakış açısıyla ve çıkarlar dengesini başka türlü değerlendirerek düzenlenmişse, artık yeni tarihli genel kanunun, aksi takdirde özel kanunun hükümlerinin olayda uygulanacağını kabul etmek gerekir⁶⁴. Görüldüğü gibi bu bir yorum işi olup, uygulamada hâkim yorum

---

⁶⁰ Oğuzman, Kemal/Barlas, Nami, Medeni Hukuk, İstanbul 2008, s. 74; Serdar, İlnur, “Taksitle Satış Sözleşmesine İlişkin Hükümlerin Uygulama Alanı” *Prof. Dr. Cevdet Yavuz Armağan Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3 - 4 Haziran 2011) 2012/10, 2. Baskı, s. 484.

⁶¹ Edis, Seyfullah, Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri, Ankara 1987, s. 181; Oğuzman/Barlas, s. 74; Serdar, s. 484; Zevkliler, Aydın/Acabey, Beşir/Gökayla, Emre, Medeni Hukuk, Ankara 2000, s. 81.

⁶² Edis, s. 181; Oğuzman/Barlas, s. 75; Serdar, s. 484; Zevkliler/Acabey/Gökayla, s. 81.

⁶³ Edis, s. 183; Serdar, s. 484.

⁶⁴ Serdar, s. 484; Zevkliler/Acabey/Gökayla, s. 83.

kurallarına göre uygun çözümler bulacaktır⁶⁵.

Türk Borçlar Kanununda, borçluyu korumaya yönelik gerek anapara faizi gerekse temerrüt faizi oranları üst sınırlarına ilişkin oldukça kapsamlı hükümler yer almaktadır. Türk Borçlar Kanunu'ndaki düzenleme, 19/10/2005 günlü 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 01/03/2006 günlü 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu'nda yer alan düzenlemelere oranla daha kapsamlıdır. Ayrıca bu düzenleme ile hukukumuzda ilk defa hukuki ilişkilere uygulanacak faize ilişkin kanuni çerçeve belirlendiği gibi, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununda yer almayan yeni hükümler de getirilmiştir.

İşte bu nedenlerle, tüketici sıfatına sahip alıcı ile ticari veya mesleki faaliyeti kapsamında hareketle tüketiciye mal/hizmet arz eden satıcı/sağlayıcı arasındaki tüketici işlemine ilişkin sözleşmelere (5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu m. 26 ile Türk Borçlar Kanunu m. 88 ve 120 hükümlerinin çatıştığı, yani aynı duruma farklı düzenleme getirmiş olması halinde) tüketicinin korunması açısından tüketicinin daha yararına olan Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulama alanı bulacaktır⁶⁶. Aksinin kabulü, kanun koyucunun yapmış olduğu bu kapsamlı düzenlemenin sadece adi işler gibi son derece kısıtlı bir alanda uygulanabileceği anlamına gelecektir. Kanun koyucunun niyetinin, bu kadar kısıtlı bir alanda uygulanabilecek, bir bakıma uygulama alanı olmayan hükümler getirmek olduğunu söylemek mümkün değildir. Ayrıca, borçluların korunması amacıyla çıkarılmış olan Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununda tüketicinin, Türk Borçlar Kanunu genel hükümlerinin gerisinde bir konumda olması da düşünülemez⁶⁷. Gerçekten tüketici hukukunda "tüketici lehine yorum kuralı" temel ilke olarak kabul edilmiştir⁶⁸.

"Sonraki günlü genel yasanın" (28/05/2014 günlü 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun: 01/07/2012 günlü Türk Borçlar Kanunu) önceki günlü özel yasadaki (19/10/2005 günlü 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 01/03/2006 günlü 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu) önce uygulanması gerekir⁶⁹. Yargıtay 19. HD'nin 22/09/2016 gün, 2016/12593

---

⁶⁵ Edis, s. 183; Serdar, s. 485.

⁶⁶ Serdar, s. 485; Ünlütepe, Türk Borçlar Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Taksitle Satış Sözleşmesi, İstanbul 2011, s. 84; Zevkliler, Aydın/Gökyayla, Emre, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İstanbul 2010, s. 75.

⁶⁷ Serdar, s. 485.

⁶⁸ Kara, s. 75.

⁶⁹ Ceylan, Ebru, "Kredi Kartlarıyla İlgili 6502 sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun Getirdiği Yenilikler", *TBB Dergisi*, 2015 (117), s. 260 vd ; Önal, Ali, "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Kredi Kartlarına İlişkin Düzenlemelerin Değerlendirilmesi", İstanbul Barosu Dergisi, Cilt 88, Sayı 4, Yıl 2014, s. 45 vd; Haznedar,

Karar, 2016/2875 Esas sayılı⁷⁰ “Uyuşmazlık 5464 sayılı Banka kartları ve Kredi Kartları Kanunu kapsamında düzenlenmiş olan kredi kartı borcundan kaynaklanmaktadır. Anılan yasanın 26. maddesinde kredi kartı borçları ile ilgili özel bir faiz düzenlenmesi bulunmaktadır. Bu nedenle somut olayda 5464 sayılı yasanın 26. maddesindeki faizle ilgili düzenleme dikkate alınarak faize hükmedilmesi gerekirken anılan yasaya göre daha genel bir yasa olan 6098 sayılı TBK’nın 88. ve 120. madde hükümlerinin uygulanması suretiyle yazılı şekilde hüküm kurulması doğru değilse de aleyhe temyiz olmadığından bu husus bozma nedeni yapılmamıştır.” şeklindeki kararı ve benzer kararları bu nedenle kabul edilemez.

Diğer taraftan, “**önceki genel norm**” (01/07/2012 günlü Türk Borçlar Kanunu), sonraki günlü daha dar kapsamlı olan genel normdan (28.05.2014 günlü 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun) önce uygulanması gerekir.

28.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununun 1. maddesinde Kanunun amacı açıklandıktan sonra, “Kapsam” başlıklı 2.maddesinde; “Bu Kanun, her türlü tüketici işlemi ile tüketiciye yönelik uygulamaları kapsar.” hükmüne yer verilmiştir. Kanun’un 3. maddesinde; “Mal; Alışverişe konu olan; taşınır eşya, konut veya tatil amaçlı taşınmaz mallar ile elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanan yazılım, ses, görüntü ve benzeri her türlü gayri maddi malları ifade eder. Satıcı; Kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi kapsar. Tüketici ise, ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır. Yine anılan kanunun 3/d maddesinde; “Hizmet; bir ücret veya menfaat karşılığında yapılan mal sağlama dışındaki her türlü faaliyet” olarak tanımlanmıştır. Bir hukuki işlemin 6502 sayılı Kanun kapsamında kaldığının kabul edilmesi için;

Kanun’un amacı içerisinde, yukarıda tanımları verilen taraflar arasında, mal ve hizmet satışına ilişkin bir hukuki işlemin olması gerekir.

Türk Borçlar Kanunu’nda, borçluyu korumaya yönelik gerek anapara faizi gerekse temerrüt faizi oranları üst sınırlarına ilişkin oldukça kapsamlı hükümler yer almaktadır. Türk Borçlar Kanunu’ndaki düzenleme, 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da yer alan faize ilişkin düzenlemelere oranla daha genel, sınırlayıcı ve kapsamlıdır. Ayrıca bu düzenleme ile hukukumuzda ilk defa hukuki ilişkilere uygulanacak

---

İbrahim Murat, “6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun’un Bankacılık Uygulamaları Bakımından Getirdiği Yenilikler”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt 88, Sayı 4, Yıl 2014, s. 13 vd.

⁷⁰ Uyap.

faize ilişkin kanuni çerçeve belirlendiği gibi, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da düzenlenmeyen yeni sınırlayıcı ve emredici nitelikte hükümler de getirilmiştir.

Tüm bu nedenle, tüketici sıfatına sahip alıcı ile ticari veya mesleki faaliyeti kapsamında hareket eden, tüketiciye mal/hizmet sunan satıcı/sağlayıcı arasındaki tüketici işlemleri sözleşmelerine (6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Türk Borçlar Kanunu m. 88 ve 120 hükümlerinin çatıştığı, yani aynı duruma farklı düzenleme getirilmiş olması halinde) tüketicinin korunması açısından tüketicinin daha yararına olan Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulama alanı bulacaktır⁷¹. Aksinin kabulü, kanun koyucunun yapmış olduğu bu kapsamlı düzenlemenin sadece adi işler gibi son derece kısıtlı bir alanda uygulanabileceği anlamına gelecektir. Kanun koyucunun niyetinin, bu kadar kısıtlı bir alanda uygulanabilecek, bir bakıma uygulama alanı olmayan hükümler getirmek olduğunu söylemek mümkün değildir. Diğer taraftan, tüketicinin korunması amacıyla çıkarılmış olan Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile, tüketicinin, genel hükümlerin gerisinde bir konumda bırakılması da düşünülemez⁷². Zira tüketici hukukunda tüketici lehine yorum kuralı esastır⁷³.

3. Türk Ticaret Kanunu m. 19/2'de Belirtilen “Kanunda Aksine Hüküm Olmadıkça” Hükümü Uyarınca 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Yasanın Aksine Hüküm Olduğu

Türk Ticaret Kanunu m. 19/2'de geçen “**Kanunda aksine hüküm olmadıkça**” ifadesine bakarsak; Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'unun aksine hüküm içeren kanun olduğu, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun tacir ile tüketici arasındaki ilişkinin tüketici açısından da “*ticari iş*” sayılmasını engellediği için, Türk Borçlar Kanunu m. 88 ve m. 120 hükümleri, bankaların tüketicilere verdiği kredilere/borçlara uygulanabilir⁷⁴. Tüketicinin korunmasına ilişkin hükümlerde, genel olarak bir faiz sınırlaması bulunmamaktadır. Mesela tüketici mevzuatında, peşin satış sözleşmelerinde uygulanacak anapara ve temerrüt faizi hakkında bir hüküm yoktur. Bu nedenle Borçlar Kanunu'nun 88. ve 120. maddesinde geçen sınırlamaların, tüketici mevzuatında özel bir sınırlama olmasa bile, geniş anlamda tüketicinin korunmasına ilişkin bir hüküm olarak değerlendirilip, bu hükümden tüketicinin de yararlandırılması kabul edilebilir bir görüş olarak görünmektedir. Borçlar Kanunu'nun 88. ve 120. maddesindeki sınırlamanın geniş anlamda tüketicinin korunması için uygulanabilir bir hüküm olduğu kabul edilirse, hakkaniyete daha uygun bir sonuca ulaşılmış olur⁷⁵.

---

⁷¹ Serdar, s. 485; Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi, Kitap) s. 84; Zevkililer/Gökyayla, s. 75.

⁷² Serdar, s. 485.

⁷³ Kara, s. 75.

⁷⁴ Demir, Ş, s. 229.

⁷⁵ Ayan, s. 780-781.

4. Türk Ticaret Kanunu m.9'da Faize Yönelik Olarak Yapılan Atf

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 9'da "*Ticari işlerde; kanuni, ana para ile temerrüt faizi hakkında, ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.*" hükmü yer almaktadır. Bu düzenleme gereğince, "**Türk Ticaret Kanunu m. 9'da faize yönelik olarak yapılan atfın**" içinde Türk Borçlar Kanunu'nun yanı sıra Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da bulunduğundan, tüketici işleminde de gerek anapara gerekse temerrüt faizi oranlarının Türk Borçlar Kanunu m. 88/2 ve m. 120/2 hükmüyle sınırlandırıldığı kabulü gerekir. O halde Türk Borçlar Kanunu m. 88/2 ve m. 120/2 hükmüyle getirilen sınırlandırma tüketici işlemleri için de geçerlidir denilmelidir⁷⁶.

5. Türk Ticaret Kanunu m. 8/3'de "Tüketicinin Korunmasına İlişkin Hükümler Saklıdır" Hükmü

Türk Ticaret Kanunu m. 8/3'de "**tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler saklıdır**" hükmüyle faizde serbestliğin tüketici işlemleri bakımından geçerli olmayacağı kabul edilmiştir. Dikkat edilirse buradaki atf, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna değil "tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler'e yapılmıştır. Bu kapsamda, Türk Borçlar Kanunu m. 88/2 ve m. 120/2'deki düzenlemeler de tüketiciyi koruma amacını taşıdığından, taraflardan birinin tüketicilerin oluşturduğu hukuki işlemlerde de geçerli sayılır⁷⁷.

6. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 3'e göre, Tüketici İşleminin Kapsamı

Gerçekten de Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 3'e göre, tüketicilerin taraflarından birini oluşturduğu her türlü sözleşme ve hukuki işlem, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında ticari iş değil, "**tüketici işlemidir**". Bu nedenle bir kısım Yargıtay kararları⁷⁸ ve yazarların ifade ettiğinin aksine, bir kişinin tüketici sıfatıyla imzaladığı sözleşmenin, taraflardan biri tacir/banka olsa bile Türk Ticaret Kanunu m. 19/2 kapsamında "*ticari iş*" sayılması mümkün değildir. Dolayısıyla ticari işlerde benimsenen faiz belirleme serbestisi, tüm tüketici kredisi ve kredi kartı sözleşmelerine uygulanamaz. Bu husus Türk Ticaret Kanunu m. 8/2-3-4'te açıkça vurgulanmıştır⁷⁹. Aksi düşünülse; tüketicilerin taraflarından birini oluşturduğu her türlü sözleşme ve hukuki işlem, Türk Ticaret Kanunu kapsamında ticari iş kabul edilse dahi, ticari iş karnesi gereğince ticari iş sayılan sözleşmelerden doğan borçların tarafı çoğunlukla tüketicilerdir ve yüksek anapara faizi ve temerrüt faizi oranları karşısında korunmaları gerekir⁸⁰.

---

⁷⁶ Aydoğdu, s. 95; Çeker, (Tüketici Hukuku) S: 75; Öz, s. 74.

⁷⁷ Ayan, s. 780; Aydoğdu, s. 96-97; Çeker, (Tüketici Hukuku) s. 75; Haznedar, s. 14; Yağcı, s. 431.

⁷⁸ 13 HD 21.03.2017 Gün, Karar: 2017/3445, Esas: 2017/3499 (Uyap).

⁷⁹ Demir, Ş, s. 229; Ayan, s. 780.

⁸⁰ Yağcı, s. 431.

7. Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu’nu ile Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da Ana Parave Temerrüt Faizi Düzenlemesi Bulunmamaktadır

Tüm tüketici kredileri ve kredi kartı anapara ve temerrüt faizi oranları tespit edilirken başvurulacak olan 3095 sayılı Kanun m. 4’te “*Diğer kanunların, bu Kanunda öngörülen orandan fazla temerrüt faizi ödenmesine ilişkin hükümleri saklıdır.*” hükmü yer alsa da, “Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu m. 26 ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da “**özel düzenleme**” niteliğinde bir anapara ve temerrüt faiz düzenlemesi” yapılmamıştır⁸¹.

8. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu, Kredi Kartları ve Tüketici Kredilerine Uygulanabilir

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda bu kanun hükümlerinin kredi kartları ve tüketici kredilerine uygulanmayacağına ilişkin “**özel bir hüküm**” bulunmamaktadır⁸². O halde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, kredi kartları ve tüketici kredilerine uygulanmalıdır.

9. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası TBK m. 88/2 ve m. 120/2 ile Bağlıdır “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’na, Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu m. 26/3” ile verilen kredi kartı anapara ve gecikme (temerrüt) faizlerini üç aylık dönemlerde belirleme yetkisi, herhangi bir objektif kritere bağlanmamış, faiz oranlarının belirlenmesinde Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu’nda benimsendiği gibi 3095 sayılı Kanun’a gönderme yapılmamıştır. Buna göre TCMB, kredi kartı azami anapara faiz oranını ve azami gecikme faiz oranını belirlerken, azami anapara faizi bakımından Türk Borçlar Kanunu m. 88/2 ile azami gecikme faiz oranı bakımından Türk Borçlar Kanunu m. 120/2 ile bağlıdır⁸³.

10. Tüketici Mahkemelerinin Görev Alanı

Yasa koyucunun, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un yürürlüğe girdiği 28.05.2014 tarihinden sonra oluşacak banka kredi kartı uyuşmazlıklarında görevli mahkemenin, anılan kanunun 3/1-k-1, 4/3, 73/1, 83/2 ve geçici 1. maddelerinde yer alan hükümler çerçevesinde belirlenmesinde “**tüketici mahkemelerinin görevli mahkeme**” olduğunu yasalastırması bu hususu teyit etmektedir.

---

⁸¹ Demir, Ş, s. 229.

⁸² Demir, Ş, s. 229.

⁸³ Demir, Ş, s. 229.

11. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu m. 83/2'e Göre Tüketici İşleminin Kapsamı

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu'nun 83/2 maddesi aynen *"Taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu işlemler ile ilgili diğer kanunlarda düzenleme olması, bu işlemin tüketici işlemi sayılmasını ve bu Kanunun görev ve yetkiye ilişkin hükümlerin uygulanmasını engellemez."* düzenlemesine göre tüm tüketici işlemlerinde diğer kanunlarda düzenleme olması (Türk Ticaret Kanunu m.19/2 gibi) bu işlemin **"tüketici işlemi"** sayılmasını engellemediği gibi, hakkında özel faiz sınırlaması olmayan diğer tüketici sözleşmeleri 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 83/1 (4077 sayılı TKHK m. 30) *"Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır."* düzenlemesi gereğince Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da hüküm bulunmayan hallerde, genel hükümlere göre uyumsuzluğun çözümü gerekli olduğundan, Türk Borçlar Kanunu'nun bu konudaki 88/2. ve 120/2. maddeleri uygulanacaktır⁸⁴.

12. Tüketici Lehine Yorum – Tüketiciyi Daha Fazla Koruma Sağlayan Norm Uygulanır İlkeleri

Bir tarafı tüketici olan tüketici işlem ve sözleşmelerinde, faiz hususunda **"tüketici lehine yorum – tüketiciyi daha fazla koruma sağlayan norm uygulanır ilkeleri"** uyarınca daima tüketici lehine olan düzenleme uygulanacağından Türk Borçlar Kanunu ile faize getirilen sınırlamalar uygulanmalıdır. Diğer taraftan 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da yapılan düzenlemeler emredici nitelikte hükümler tüketiciyi korumaya yönelik olarak kanuna konulmuştur. Bu hükümlere aykırı olarak yapılan tüm sözleşme ve tüketici işlemleri **"nispi geçersizlik kuralı"** gereğince geçersiz olup, ancak sadece tüketici tarafından ileri sürülebilir⁸⁵.

13. Taksitle Satış Sözleşmesiyle Alıcının Ulaşmak İsteddiği Amaç Ve Özellikle Kredilendirme Fonksiyonu

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 253/3. maddesinin 10. bendinin; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu kapsamında kalan taksitle satış sözleşmelerinin yanı sıra 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında kalan taksitle satış sözleşmelerinde de uygulanması gerekir. Taksitle satış sözleşmesiyle **"alıcının ulaşmak istediği amaç ve özellikle kredilendirme fonksiyonu"** da nazara alındığında, taksitle satış sözleşmesinde temerrüt faizinin kapsamı, alıcının korunması amacıyla belirlendiği ve sınırlı hale getirildiği kabul edilmelidir⁸⁶.

---

⁸⁴ Aydoğdu, s. 107.

⁸⁵ Kara, s. 105-118-121.

⁸⁶ Ünlütepe, (Taksitle Satış Sözleşmesi), s. 343; Yılmaz, s. 466-469.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 19/2 ve 14.01.2015 gün ve 29236 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Taksitli Satışlar Hakkında Yönetmeliğin m. 9/(3) hükmüne göre, “*Muaccel kılınan taksitlerin hesaplanmasında faiz, komisyon ve benzeri masraflar dikkate alınmaz.*” Anılan düzenleme gereğince tüketici ile kurulan taksitle satış sözleşmelerinde bileşik faiz yasaklanmıştır. Gerçekten faize faiz yürütülemez.

Diğer taraftan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 253/3. maddesinin 3. ve 4. bentleri ve Taksitli Satışlar Hakkında Yönetmeliğin m. 6/1 hükümlerinden de bu sonuca ulaşmaktayız. 6098 sayılı TBK’nın 253/3 maddesine göre malın satıcının ticari faaliyeti kapsamında satılması halinde, sözleşmede; 3. bent uyarınca “Satılanın peşin satış bedeli.” ve 4. bent uyarınca “Taksitle ödeme sebebiyle belirtilecek ilave bedel.” hususları belirtilir. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 21 hükmüne göre çıkarılan Taksitli Satışlar Hakkında Yönetmeliğin “Sözleşmenin zorunlu içeriği” başlıklı 6/1. maddesine göre, taksitle satış sözleşmelerinin içermesi gereken zorunlu bilgiler arasında; (e) bendi uyarınca “Malın veya hizmetin tüm vergiler dâhil Türk Lirası olarak peşin fiyatı.” ve (f) bendi uyarınca “Malın veya hizmetin tüm vergiler dâhil Türk Lirası olarak taksitle satış fiyatı.” hususları bulunmaktadır. Bu düzenlemeler uyarınca taksitle satış sözleşmesinde temerrüt faizinin kapsamı, alıcının korunması amacıyla belirlenmiş ve sınırlandırılmıştır.

E. Uygulama

6098 sayılı TBK ile faizle ilgili olarak getirilen emredici ve genel nitelikli temel sınırlamalar; 6102 sayılı TTK’nın 8. ve 9. madde hükümleri kapsamında ticari işlere ait anapara faizi ve temerrüt faizi için de birer sınırlama oluşturup oluşturmadığı, 6502 sayılı TKHK ile düzenlenen tüketici işlemlerinde de anapara ve temerrüt faizlerini sınırlayıp sınırlandırmadığı ve kanun hükümlerinin zaman bakımından uygulaması, doktrinde olduğu gibi yargı kararlarında da tartışmalıdır.

Yargıtay 6098 sayılı TBK, 6101 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun yürürlüğe girdiği 01.07.2011 tarihinden sonra; “...uyuşmazlığın geldiği bu aşamada, 6098 sayılı TBK yürürlüğe girmiş olup, Türk Borçlar Kanunu’nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunu’nun (6101 SY) 7. maddesinde aynen “ Türk Borçlar Kanunu’nun kamu düzenine ve genel ahlâka ilişkin kuralları ile geçici ödemelere ilişkin 76., faize ilişkin 88., temerrüt faizine ilişkin 120. ve aşırı ifa güçlüğüne ilişkin 138. maddesi, görülmekte olan davalarda da uygulanır.” hükmüne yer verilmiştir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 88. maddesindeki “Faiz ödeme borcunda uygulanacak yıllık faiz oranı, sözleşmede kararlaştırılmamışsa faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenir. Sözleşme ile kararlaştırılacak

yıllık faiz oranı, birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde elli fazlasını aşamaz.” hükmünü içermesinin yanı sıra, temerrüt faizine ilişkin 120. maddesinde de aynen; “Uygulanacak yıllık temerrüt faizi oranı, sözleşmede kararlaştırılmamışsa, faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenir. Sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faizi oranı, birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde yüz fazlasını aşamaz. Akdî faiz oranı kararlaştırılmakla birlikte sözleşmede temerrüt faizi kararlaştırılmamışsa ve yıllık akdî faiz oranı da birinci fıkrada belirtilen faiz oranından fazla ise, temerrüt faizi oranı hakkında akdî faiz oranı geçerli olur.” düzenlemesine yer verilmiştir. Tüm bunların yanı sıra, yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK’nın 9. maddesi de “Ticari işlerde; kanuni, anapara ile temerrüt faizi hakkında, ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.” hükmünü getirmesine karşısında, somut uyuşmazlığın çözümünde karar tarihinden sonra yürürlüğe girmiş bulunan ve halen devam eden davalarda da uygulanması gereken hükümler içeren 6098 sayılı TBK ve 6101 sayılı Kanun’un, somut olaya etkisinin bulunup bulunmadığının yerel mahkemece değerlendirilmesi gerekmektedir.”⁸⁷ şeklinde kararlarından sonra, anılan Kanunların yorumlamasına ve uygulamasına geçmiştir.

1. TBK m. 88 ve 120 Hükümlerinin Ticari işlere Uygulanabilir

Yargıtay (Kapatılan) 6. HD “6101 Sayılı Türk Borçlar Kanununun 646. maddesi “Bu kanun 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun Beşinci Kitabı olup, onun tamamlayıcısıdır.” 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 1. maddesi “Türk Ticaret Kanunu, 22.11.2001 tarihli ve 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun ayrılmaz bir parçasıdır.” 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu 8. maddesi “Ticari işlerde faiz oranı serbestçe belirlenir.” 9. maddesi “Ticari işlerde kanuni, anapara ile temerrüt faizi hakkında, ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.” şeklindedir. Türk Borçlar Kanunu’nun Türk Medeni Kanunu’nun tamamlayıcısı, Türk Ticaret Kanunu’nun da, Türk Medeni Kanunu’nun ayrılmaz bir parçası olduğuna ilişkin yasal düzenlemeye göre, Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümleri Türk Medeni Kanununun hükümleri niteliğinde olup, Türk Ticaret Kanunu’nun 9. maddesinde ticari işlerde ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanacağı belirtildiğinden, Türk Borçlar Kanunu’nun kişi bakımından herhangi bir sınırlaması bulunmayan ve emredici nitelik taşıyan faize ilişkin 88. ve 120. maddesi de bir mevzuat hükmü olduğundan, ticari işlerde de uygulanması gerekir.” gerekçesiyle TBK m. 88 ve 120 hükümlerinin ticari işlere

---

⁸⁷ HGK 12.09.2012 Gün, Esas: 2012/19-314, Karar: 2012/557; HGK 10.10.2012 Gün, Esas: 2012/7-502, Karar: 2012/707; HGK 28.11.2012 Gün, Esas: 2012/11-493, Karar: 2012/902; 3. HD 17.06.2013 Gün, Esas: 2013/5521, Karar: 2013/10205; 8. HD 23.06.2016 Gün, Esas: 2015/23640, Karar: 2016/11153; 11. HD 27.09.2012 Gün, Esas: 2010/10738, Karar: 2012/14535; 19. HD 18.09.2012 Gün, Esas:2012/1950, Karar: 2012/13068. (Uyap)

uygulanabileceği yolunda kararlar⁸⁸ vermekte idi ise de; 15.05.2015 tarihli HGK kararından sonra bu görüşünden dönmüştür.

Yargıtay 11. HD bir defa, yerel mahkemenin "...asıl alacağı dava tarihinden 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren TBK'nın 88. ve 120. maddelerinin emredici hüküm olması ve kanun gerekçesinde de Anayasanın 2. maddesinde ifadesini bulan sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak uygulama örnekleri sıkça görülen olağanüstü faiz oranları karşısında borçluların korunması amacının taşındığının belirtilmesi karşısında uygulama şekli hakkındaki kanunun 7. ve TTK'nın 9. maddeleri de göz önüne alınarak TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihine kadar yıllık %112,5 oranında temerrüt faizi % 5 gider vergisi, 01.07.2012 tarihinden itibaren Türk Borçlar Kanununun 88. ve 120. maddeleri gereğince tespit edilecek temerrüt faizi ve %5 gider vergisi yürütülmesi gerektiği anlaşıldığından davanın kısmen kabulüne, fazla istemin reddine karar verilmesi gerekmiştir." şeklindeki kararını 18.03.2014 Gün, Esas: 2013/16402, Karar: 2014/5199 sayılı kararlarında "...01.07.2012 tarihinden itibaren TC Merkez Bankasınca yayınlanan avans faiz oranlarına göre TBK'nın 88. ve 120. maddeleri gereğince işleyecek değişen oranlarda temerrüt faizi ile davalı EŞ'den tahsiline karar verilmiştir...usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA" demek suretiyle 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin ticari işlerde uygulanacağına karar vermiş ise de diğer tüm kararları aksi yöndedir.

Yargıtay 13. HD verdiği tüm kararlarında⁸⁹ "TBK'nın 88. ve 120. Maddelerinin düzenleniş amacı ve niteliği gözetildiğinde, emredici nitelik taşıdığı ve taraflar ileri sürmese de re'sen gözetileceğinin kabulü gerekir." gerekçesiyle 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin adi işler ve tüketici işlemi ile ticari işlerde uygulanacağına karar vermiştir. Ancak 09.11.2015 Gün, Esas: 2014/24010, Karar: 2015/32269 sayılı kararlarında; "...işbu davada hükümlenen aylık % 4 faizin yıllık % 48 faize tekabül ettiği, davacının da tacir olmadığı gözetilerek mahkemece, belirtilen hususları kapsayan taraf ve yargı denetimine elverişli bilirkişi raporu alınarak hüküm kurulması gerekirken" diyerek davacının "tacir" olmadığını da ayrıca belirtilmiştir.

Yargıtay 15. HD ise istikrarlı bir şekilde "6101 sayılı Türk Borçlar Kanunu Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun'un görülmekte olan davalara ilişkin uygulama başlıklı 7. maddesinde akdî faize ilişkin 88. ve temerrüt faiziyle

---

⁸⁸ 6. HD 01.07.2013 Gün, Esas: 2013/6269, Karar: 2013/11320; 6. HD 16.12.2014 Gün, Esas: 2014/3260 Karar: 2014/13980; 6. HD 24.02.2015 Gün, Esas: 2014/11811, Karar: 2015/1760; 6. HD 25.02.2015 Gün, Esas: 2015/1513, Karar: 2015/1862. (Uyap)

⁸⁹ 13. HD 05.03.2014 Gün, Esas: 2013/26191, Karar: 2014/6027; 13. HD 27.3.2014 Gün, Esas: 2013/9803, Karar: 2014/8939; 13. HD 16.4.2014 Gün, Esas: 2013/30975, Karar: 2014/11935; 13. HD 09.11.2015 Gün, Esas: 2014/24010, Karar: 2015/32269; 13. HD 31.05.2017 Gün, Esas: 2016/2178, Karar: 2017/6743. (Uyap)

ilgili 120. maddelerinin görülmekte olan davalara da uygulanacağı hükmü getirilmiştir.” gerekçesiyle işin ticari olması halinde dahi 6098 sayılı TBK’nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin uygulanmasını istemektedir⁹⁰. Yabancı para alacaklarında da TBK’nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin uygulanması gerektiğini 18.04.2016 günlü kararlarında şu şekilde belirtmiştir.⁹¹ “Diğer yandan hüküm altına alınan alacağın 400,00 €’luk kısmı sözleşmeden değil, cari hesaptan kaynaklandığından bu miktar alacağına 3095 sayılı Yasa’nın 4/a maddesindeki faiz yerine sözleşme ile kabul edilmiş aylık %1 akdi faize hükmedilmiş olması da doğru değildir. Diğer taraftan 6101 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun’un, “Görülmekte Olan Davalara İlişkin Uygulama” başlıklı 7. maddesinde, faize ilişkin 88. ve temerrüt faizine ilişkin 120. maddelerinin görülmekte olan davalara da uygulanacağı hükmü getirilmiştir. 6098 sayılı Türk Borçlar Yasası’nın 120/II. maddesinde, sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faizi oranı birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde yüz fazlasını aşamayacaktır. Birinci fıkarda ise, sözleşmede temerrüt faizi kararlaştırılmamışsa, faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenecektir. Bu durumda, taraflarca kararlaştırılabilecek akdi faiz oranının 3095 sayılı Kanun’un 4/a maddesinde kabul edilen döviz faizine ilişkin belirlenecek oranının %100’ünü geçemez.”

2. TBK m. 88 ve 120 Hükümlerinin Ticari İşlere Uygulanamaz

HGK 12.09.2012, 10.10.2012 ve 28.11.2012 tarihli 01.07.2011 günü yürürlüğe girmiş bulunan ve halen devam eden davalarda da uygulanması gereken hükümler içeren 6098 sayılı TBK ve 6101 sayılı Kanun’un, somut olaya etkisinin bulunup bulunmadığının yerel mahkemece değerlendirilmesi gerekir yönündeki kararlarından sonra 15.05.2015 Gün, Esas: 2013/6-2249, Karar: 2015/1362, sayılı kararlarında; “Ticari işlere ilişkin düzenlemelerin bulunduğu 6102 sayılı TTK’nın 8/1. maddesinde; ticari işlerde faiz oranının serbestçe belirleneceği, 9/1. maddesinde; ticari işlerde kanuni, anapara ile temerrüt faizi hakkında ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmış olup bu maddede gönderme yapılan ilgili mevzuat 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanundur. 3095 sayılı Kanunun 1/1. maddesinde, Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu’na göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse faiz oranının yıllık % 12 olacağı düzenlenmiştir. Fakat Bakanlar Kurulu, Kanun’un 1/2 maddesinden aldığı yetkiye dayanarak 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere ticari işlerde kanuni faiz oranını % 9’a indirmiştir.

---

⁹⁰ 15. HD 23.06.2015 Gün, Esas: 2015/499, Karar: 2015/3577; 15. HD 30.09.2015 Gün, Esas: 2015/3487, Karar: 2015/4630; 15. HD 16.06.2016 Gün, Esas: 2016/220, Karar: 2016/3489. (Uyap)

⁹¹ 15. HD 18.04.2016 Gün, Esas: 2015/6318, Karar: 2016/2345. (Uyap)

Görüldüğü üzere Türk Ticaret Kanunu ve 3095 sayılı Kanun'da ticari işlerde akdi faizi sınırlayacak bir hüküm bulunmamaktadır.

6102 Sayılı TTK'nın 8. ve 9. maddelerinin gerekçesinde; ticarî işlerde faiz oranının serbestçe tayin olunacağına Türk Ticaret Kanununda temel bir ilke olarak yer alması gerektiği, ticarî işlerde temel bir kanun olarak Türk Ticaret Kanununun konunun düzenlenmesi gereken yer olduğu, ayrıca bir kanunun sadece kendi kapsamındaki konuları düzenlemesi, bunlara ilişkin hüküm koyması gerektiği, bu sebeple hükmün 6762 sayılı Kanunda olduğu gibi ticarî işlere özgü olduğu, 6762 sayılı Kanunda kullanılan "tayin olunabilir" ibaresinin ilke ile bağdaşmayan gereksiz bir esnekliğe yer verdiği, ilkenin tam olarak öngörülebilmesi için kesin bir ifade kullanılması gerektiğinden "belirlenir" şeklinde düzeltildiği vurgulanmıştır.

01/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK'nın 8/1. maddesinde ticari işlerde faiz oranının serbestçe belirleneceği hükmüne aynı maddenin 3. fıkrasında tüketicinin korunmasına ilişkin hükümlerin saklı tutulacağına ilişkin bir istisna getirilmiş ise de başkaca bir istisna bulunmamaktadır. Aynı Kanunun 9. maddesinde, ticari işlerde kanuni, anapara ile temerrüt faizi hakkında ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Anılan yasa hükmünde sözü edilen ilgili mevzuatın 3095 sayılı yasa hükümleri olduğunun, akdi faiz oranı yönünden bir sınırlama getirmediğinin ve 6102 sayılı TTK'nın 8. ve 9. maddelerinin ticari işler bakımından özel hüküm niteliğinde olup ticari işlerde bu hükümlerin uygulanması gerektiğinin, başka bir anlatımla 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin ticari işlerde uygulanamayacağına kabulü gerekir" demektedir.

Yargıtay 3. HD istikrarlı bir şekilde⁹² "Doktrinde TBK'nın m. 88 ve m. 120'de belirtilen sınırlandırmaların adi işler bakımından emredici olmasına rağmen ticari işlerde faiz oranının serbestçe belirlenebileceği de ifade edilmektedir. Gerçekten de, özellikle ekonomik kriz dönemlerinde, tacirler aşırı faiz yükü altında oluşsuz sonuçlarla karşı karşıya kalmışlardır. Ancak, özel kanun niteliğindeki TTK'da faiz oranının sınırlandırılmaması, aksine açıkça serbest bırakılması, TBK'da öngörülen sınırlamaların ticari işlere uygulanmasına engel olarak değerlendirilmelidir. Aksi takdirde TTK m. 8/1 hükmünün nasıl anlaşılması gerekeceği sorunu ortaya çıkar. Faiz sınırlamalarının ticari işe de uygulanacağı, TTK m. 8/1 de öngörülen serbestinin ise sadece sınırlar arasında kullanılabilmesi düşünülebilirse de bu görüşü ne kanunun gerekçesi, ne de kanunun yapılaş süreci destekler. Kanun koyucunun ticari işlerde faizi sınırlamak

---

⁹² 3. HD 30.05.2017 Gün, Esas: 2017/1999, Karar: 2017/8415; 3. HD 18.04.2017 Gün, Esas: 2016/3446, Karar: 2017/5412; 3. HD 18.04.2017 Gün, Esas: 2017/1595, Karar: 2017/5397; 3. HD 21.03.2017 Gün, Esas: 2017/3491, Karar: 2017/3442; 3. HD 19.01.2017 Gün, Esas: 2017/736, Karar: 2017/285. (Uyap)

gibi bir düşüncesi olsaydı, bu düşüncenin TTK'da özellikle düzenlenmesi veya TTK m. 8/1'in Kanununda yer almaması gerekirdi. Bu durumda, doktrinde de ağırlıklı görüş olarak savunulduğu gibi, ticari işlerde faiz oranının serbestçe belirlenmesinin mümkün olduğu düşünülmektedir.” gerekçesiyle ticari işlerde, faizin indirilmesine ilişkin olan TBK'nın 88. maddesi ve 120. maddesine göre faiz indirimine gidilmemektedir.

Yargıtay (Kapatılan) 6. HD her ne kadar “6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun Geçmişe Etkili Olma başlıklı 2. maddesinde, Türk Borçlar Kanununun kamu düzenine ve genel ahlaka ilişkin kurallarının gerçekleştikleri tarihe bakılmaksızın bütün fiil ve işlemlere uygulanacağı, aynı Kanunun görülmekte olan davalara ilişkin uygulama başlıklı 7. maddesinde de; TBK'nın kamu düzenine ve genel ahlaka ilişkin kuralları ile geçici ödemelere ilişkin 76'ncı, faize ilişkin 88'nci, temerrüt faizine ilişkin 120'nci ve aşırı ifa güçlüğüne ilişkin 138'nci maddesinin görülmekte olan davalara da uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Az yukarıda açıklandığı üzere TBK'nın faize ilişkin hükmü üzerinde durularak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekir” şeklindeki kararlarıyla TBK m. 88 ve 120 hükümlerinin ticari işlere uygulanabileceği yolunda kararlar vermekte idi ise de; 15.05.2015 tarihli HGK kararından sonra bu görüşünden dönerek TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin ticari işlerde uygulanamayacağı yönünde kararlar verdiği görülmüştür⁹³.

Yargıtay 8. HD'de 01/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı TBK, 6101 sayılı Kanun ve 6102 sayılı TTK'nın uygulamasında istikrarlı bir şekilde “01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK'nın 8/1. maddesinde ticari işlerde faiz oranının serbestçe belirleneceği hükmüne aynı maddenin 3. fıkrasında tüketicinin korunmasına ilişkin hükümlerin saklı tutulacağına ilişkin bir istisna getirilmiş ise de başkaca bir istisna bulunmamaktadır. Aynı Kanunun 9. maddesinde, ticari işlerde kanuni, anapara ile temerrüt faizi hakkında ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Anılan yasa hükmünde sözü edilen ilgili mevzuatın 3095 sayılı yasa hükümleri olduğunun, akdi faiz oranı yönünden bir sınırlama getirmediğinin ve 6102 sayılı TTK'nın 8. ve 9. maddelerinin ticari işler bakımından özel hüküm niteliğinde olup ticari işlerde bu hükümlerin uygulanması gerekir.” düşüncesiyle 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin ticari işlerde uygulanamayacağına hükmetmiştir⁹⁴.

---

⁹³ 6. HD 02.07.2015 Gün, Esas: 2015/1350, Karar: 2015/6877; 6. HD 15.10.2015 Gün, Esas: 2014/10139, Karar: 2015/8550; 20/10/2016 Gün, Esas: 2015/10504, Karar: 6. HD 2016/6048; 24.11.2016 Gün, Esas: 2016/11411, Karar: 2016/6963. (Uyap)

⁹⁴ 8. HD 18.03.2014 Gün, Esas: 2013/16688, Karar: 2014/4505; 8. HD 11.11.2014 Gün, Esas: 2013/23141, Karar: 2014/20688; 8. HD 03.04.2017 Gün, Esas: 2017/362, Karar: 2017/4947. (Uyap)

Yargıtay 11. HD bir defa, yerel mahkemenin "...asıl alacağı dava tarihinden 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren TBK'nın 88. ve 120. maddelerinin emredici hüküm olması ve kanun gerekçesinde de Anayasanın 2. maddesinde ifadesini bulan sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak uygulama örnekleri sıkça görülen olağanüstü faiz oranları karşısında borçluların korunması amacının taşındığının belirtilmesi karşısında uygulama şekli hakkındaki kanunun 7. ve TTK'nın 9. maddeleri de göz önüne alınarak Türk Borçlar Kanununun yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihine kadar yıllık %112,5 oranında temerrüt faizi % 5 gider vergisi, 01.07.2012 tarihinden itibaren TBK'nın 88. ve 120. maddeleri gereğince tespit edilecek temerrüt faizi ve %5 gider vergisi yürütülmesi gerektiği anlaşıldığından davanın kısmen kabulüne, fazla istemin reddine karar verilmesi gerekmiştir." şeklindeki kararını 18.03.2014 Gün, Esas: 2013/16402, Karar: 2014/5199 sayılı kararlarında "...davalı EŞ aleyhine açılan davanın kısmen kabulü ile tahsilde tekerrür olmamak üzere; 6.808,01 TL'nin 592,84 TL asıl alacağı dava tarihinden TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihine kadar yıllık %112,5 oranında temerrüt faizi %5 gider vergisi 01.07.2012 tarihinden itibaren TC Merkez Bankasınca yayınlanan avans faiz oranlarına göre TBK'nın 88. ve 120. maddeleri gereğince işleyecek değişen oranlarda temerrüt faizi ile davalı EŞ'den tahsiline karar verilmiştir... SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, taraf vekillerinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA" demek suretiyle 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin ticari işlerde uygulanacağına karar vermiş ise de gerek önceki gerekse sonraki günlük tüm kararlarında⁹⁵ TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin ticari işlerde uygulanamayacağını içtihat etmiştir.

Yargıtay 12. HD ise, 1/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK'nın 8/1. maddesinde ticari işlerde faiz oranının serbestçe belirleneceği hükme bağlanmış, aynı maddenin 3. fıkrasında ise tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler saklı tutulmuş, başkaca bir istisna getirilmemiştir. Aynı Kanunun 9. maddesinde, ticari işlerde; kanuni, anapara ile temerrüt faizi hakkında ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Anılan Yasa hükmünde sözü edilen ilgili mevzuat olarak 3095 sayılı Yasa hükümlerinin amaçlandığının ve 6102 sayılı TTK'nın 8. ve 9. maddelerinin ticari işler bakımından özel hüküm niteliğinde olduğundan ticari işlerde bu hükümlerin uygulanması gerektiğinden bahisle 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddesi hükümlerinin ticari işlerde uygulanamayacağı yönünde kararlar vermektedir.⁹⁶

⁹⁵ 11. HD 11.11.2013 Gün, Esas: 2013/4448, Karar: 2013/20149; 11. HD 08.05.2014 Gün, Esas: 2013/18106, Karar: 2014/8826; 11. HD 09.06.2014 Gün, Esas: 2013/18074; Karar: 2014/10977; 11. HD 03.11.2014 Gün, Esas: 2014/9271, Karar: 2014/16695; 11. HD 01.04.2015 Gün, Esas: 2015/150, Karar: 2015/4517. (Uyap)

⁹⁶ 12. HD 01.12.2015 Gün, Esas: 2015/16080, Karar: 2015/30153; 12. HD 24.02.2016 Gün, Esas: 2015/27743, Karar: 2016/5101; 12. HD 03.10.2016 Gün, Esas: 2016/20609, Karar:

Yargıtay 19. HD “6101 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Yürürlüğü Ve Uygulanma Şekli Hakkında Kanun’un 7’nci maddesine göre TBK’nın faize ilişkin 88. ve temerrüt faizine ilişkin 120. maddesi görülmekte olan davalarda da uygulanacağından mahkemece bu hükmün olayda uygulanma imkânı bulunup bulunmadığı hususu değerlendirilmesi gerektiği” yolundaki 18.09.2012 Gün, Esas:2012/1950, Karar: 2012/13068 sayılı kararından sonra sapma göstermeksizin tüm kararlarında⁹⁷ “Bazı hukukçular anılan yasa hükmünün ayırım gözetmeksizin ticari işlerde de uygulanacağını savunmakta ise de, Dairemizin uygulaması 6098 sayılı TBK’nın 88. ve 120. maddelerinde akdi ve temerrüt faizi ile ilgili sınırlamaların ticari işlerde uygulanamayacağı yönündedir. Zira 01/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK’nın 8/1. maddesinde ticari işlerde faiz oranının serbestçe belirleneceği hükme bağlanmış, aynı maddenin 3. fıkrasında ise tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler saklı tutulmuş, başkaca bir istisna getirilmemiştir. Aynı Kanunun 9. maddesinde, ticari işlerde; kanuni, anapara ile temerrüt faizi hakkında ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Anılan Yasa hükmünde sözü edilen ilgili mevzuat olarak 3095 sayılı Yasa hükümlerinin amaçlandığının ve 6102 sayılı TTK 8. ve 9. maddelerinin ticari işler bakımından özel hüküm niteliğinde olduğundan ticari işlerde bu hükümlerin uygulanması gerektiğinden” söz eden gerekçesiyle 6098 sayılı TBK’nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin ticari işlerde uygulanamayacağını içtihat eylemektedir.

3. TBK m. 88 ve 120 Hükümleri Geçmişe Etkili (01.07.2012 Tarihinden Öncesine) Uygulanabilir

HGK 15.04.2015 Gün, Esas: 2013/23-1758, Karar: 2015/1190 sayılı kararlarında özetle “01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren TBK, tarafların sözleşme ile kararlaştırdığı faiz oranına müdahalede bulunmuştur. 6098 sayılı TBK’nın 120. maddesi düzenlemesi ile kanun koyucu sözleşme ile kararlaştırılsa dahi aşırı oranlarla belirlenen faizin önüne geçmek istemiş ve bunu kamu yararı gerekçesiyle sınırlamak yoluna gitmiştir. Asıl vurgulanması gereken düzenleme ise 6101 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun’un 7’nci maddesidir. Bu hükmüne göre: “TBK’nın kamu düzenine ve genel ahlâka ilişkin kuralları ile geçici ödemelere ilişkin 76’ncı, faize ilişkin 88’inci, temerrüt faizine ilişkin 120’nci ve aşırı ifa güçlüğüne ilişkin

---

2016/20335; 12. HD 01/12/2016 Gün, Esas: 2016/30557, Karar: 2016/24764; 12.HD 06.02.2017 Gün, Esas: 2016/9864, Karar: 2017/1274; 12. HD 02.03.2017 Gün, Esas: 2016/22591, Karar: 2017/3157. (Uyap)

⁹⁷ 19. HD 10.11.2014 Gün, Esas: 2014/11068, Karar: 2014/15983; 19. HD 08.12.2015 Gün, Esas: 2015/3924, Karar: 2015/16427; 19. HD 22.01.2016 Gün, Esas: 2015/15118, Karar: 2016/565; 19. HD 25.01.2016 Gün, Esas: 2015/14775, Karar: 2016/728; 19. HD 24.11.2016 Gün, Esas: 2016/2206, Karar: 2016/15083; 19. HD 07.06.2017 Gün, Esas: 2016/13004, Karar: 2017/4626; 19. HD 21.06.2017 Gün, Esas: 2016/11029, Karar: 2017/5288. (Uyap)

138'inci maddesi, görülmekte olan davalarda da uygulanır". Bu düzenleme ile kanun koyucu açıkça aşırı faizin önüne geçmek yönündeki iradesini, derdest davalara da yansıtmıştır. Bu nedenle Yerel mahkemece, davacı yanca başlatılan takibin takip taleplerinde, hem takip tarihine kadar genel kurullarında kabul edilen oranlara göre istenen, hem de takibin devamında istenen faiz bakımından açıklanan bu yönler gözetilmelidir." diyerek TBK m. 88 ve 120 hükümlerinin geçmişe etkili (01.07.2012 tarihinden öncesine) uygulanabilirliğini kabul etmiştir. Ancak 06.05.2015 Gün, Esas: 2013/23-2212, Karar: 2015/1309 sayılı kararlarında bu görüşünden dönerek faize ilişkin sınırlamanın, 6098 sayılı TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 gününden öncesine uygulanamayacağına hükmetmiştir.

Yargıtay 3. HD istikrarlı bir şekilde "TBK'nın 88. ve 120. maddelerinin düzenleniş amacı ve niteliği gözetildiğinde, emredici nitelik taşıdığı ve taraflar ileri sürmese de re'sen gözetileceğinin kabulü gerektiğinden faizin TBK'nın 88. ve 120. maddeleri gereğince hesaplanması gerekir." şeklindeki kararları ile faize ilişkin sınırlamaların, 6098 sayılı TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 gününden öncesine uygulanacağına hükmetmiştir⁹⁸.

Yargıtay (Kapatılan) 6. HD ise, "Görülmekte olan davalara uygulanacak olan bu yasa hükmü dikkate alınarak faiz hesabı yapılması zorunludur. Bu durumda bahsi geçen yasa hükmü ile sözleşme ile kararlaştırılmış temerrüt faizi oranına sınırlama getirildiği nazara alınmak suretiyle işlemiş faiz hesabı yapılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekmektedir." şeklindeki kararları ile TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 gününden öncesine uygulanacağına hükmetmiştir⁹⁹.

Yargıtay 11. HD bir kararında¹⁰⁰, "Ancak, bozma öncesi alınan kök ve ek bilirkişi raporunda dava konusu genel kredi sözleşmesine istinaden davacı bankaca 4 çeşit kredi kullandırıldığı ve bunların 8643940 ref. nolu senet karşılığı avans kredisi, 10210384 ref. nolu açık hesap kredisi, PP000021 R. nolu ticari destek kredisi ve PP000023 R. nolu ticari destek kredisi olup her bir kredinin akdi faiz oranlarının sırasıyla %120, %120, %41,40, %49,20 olduğu belirtilmiş olmasına rağmen, bozma sonrası alınan ve mahkemece benimsenen ek raporda kullanılan her bir kredi için kendi akdi faiz oranı dikkate alınmaksızın tüm krediler bir tek bir kalemde %120 akdi faiz oranı üzerinden hesaplanarak, akdi faizin %50 fazlasının temerrüt faizi olarak belirlenmesi doğrultusunda %180 oranında temerrüt faizine hükmedilmesi yerinde değildir. Bu durumda,

---

⁹⁸ 3. HD 12.05.2014 Gün, Esas: 2014/3318 Karar: 2014/7194; 3. HD 27.02.2017 Gün, Esas: 2017/2722, Karar: 2017/2010. (Uyap)

⁹⁹ 6. HD 09.10.2012 Gün, Esas: 2012/11893, Karar: 2012/12986; 6. HD 24.10.2013 Gün, Esas: 2013/12480, Karar: 2013/14260. (Uyap)

¹⁰⁰ 11. HD 04.02.2014 Gün, Esas: 2013/10514, Karar: 2014/1860. (Uyap)

mahkemece, her kredi için kendi akti faiz oranı ve bu akti faiz oranının %50 fazlası temerrüt faizi olarak dikkate alınmak suretiyle BK'nın 84. maddesi de gözetilerek alacağın belirlenmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış hükmün davalılar yararına bozulması gerekmiştir." diyerek TBK'nın 01.07.2012 gününden öncesine uygulanacağını kabul etmiş ise de 31.03.2015 günlü diğer bir kararlarında¹⁰¹ "Bu itibarla, mahkemece taraflar arasındaki temerrüt faizinin TBK'nın yürürlüğe girdiği tarihe kadar tüketici sözleşmesinin 4.9 maddesinde belirtilen aylık %15 üzerinden, bu tarihten sonra ise TBK'nın 120/2 maddesindeki sınırlamalar nazara alınarak belirlenmesi gerekirken" diyerek tüketici yönünden TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 tarihinden öncesine uygulanamayacağını söylemiştir.

Yargıtay 13. HD 22.11.2012 tarihli kararında¹⁰² "Hukuk devletinin gereği olan hukuk güvenliğini sağlama yükümlülüğü, kural olarak yasaların geriye yürütülmemesini gerekli kılar. "Yasaların geriye yürümezliği ilkesi" uyarınca yasalar, kamu yararı ve kamu düzeninin gerektirdiği, kazanılmış hakların korunması, mali haklarda iyileştirme gibi kimi ayrıksı durumlar dışında ilke olarak yürürlük tarihlerinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarılırlar. Yürürlüğe giren yasaların geçmişe ve kesin nitelik kazanmış hukuksal durumlara etkili olmaması hukukun genel ilkelerindedir. Öte yandan, hukuk devletinin hukuk güvenliği ilkesi belirliliği de gerektirir. Belirlilik ilkesi, yükümlülüğün hem kişiler hem de idare yönünden belli ve kesin olmasını, yasa kuralının, ilgili kişilerin mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini makul bir düzeyde öngörmelerini mümkün kılacak şekilde düzenlenmesini gerekli kılar. Kural olarak kanunlar yürürlüğe girdikleri andan itibaren ortaya çıkan olay ve hukukî ilişkilere uygulanırlar. Dolayısıyla geçmişe yürümezler. Yürürlükten kalkan kanunlar ise artık etkilerini kaybederler ve yeni ortaya çıkan olaylara ve hukukî ilişkilere uygulanmazlar. Bununla beraber, çeşitli sebeplerle bazen yeni kanunun daha önce ortaya çıkmış olaylara ve hukukî ilişkilere uygulanması söz konusu olabilir. Genellikle kamu yararının, kamu düzeninin, genel ahlakın, zayıfların, kişiliğin korunmasına hizmet eden ve bir hukuki işlemin şekline ilişkin getirilen hükümler, emredici hukuk kuralı özelliği taşır. Emredici kurallar aksi taraflarca kararlaştırılamayan ve uyulması zorunlu olan kurallardır. Bu kuralların uygulanmaması konusunda yapılan sözleşmeler hüküm ifade etmediği gibi, emredici kuralın uygulanmasına da engel teşkil etmez. Bir hükmün emredici nitelik taşıyıp taşımadığı genel olarak kuralın ifade ve yazılışından anlaşılırsa da bazı durumlarda değişiklik gösterebilir. Bu yüzden ilk olarak maddenin yazılış ve ifade tarzına bakılmalı, maddenin düzenleniş amacı da değerlendirilerek kuralın emredici nitelik taşıyıp taşımadığı tespit edilmelidir. Yukarıda yapılan tüm açıklamalar değerlendirildiğinde, TBK'nın

---

¹⁰¹ 11. HD 31.03.2015 Gün, Esas: 2014/7236, Karar: 2015/4469. (Uyap)

¹⁰² 13. HD 21.12.2012 Gün, Esas: 2012/17865, Karar: 2012/26319. (Uyap)

88. ve 120. maddelerinin emredici nitelik taşıdığı ve taraflar ileri sürmese de re'sen gözetileceğinin kabulü gerekir.” şeklinde düşünmüş ve sonraki tarihli tüm kararlarında¹⁰³ TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 gününden öncesine uygulanacağına dair bu düşüncesini devam ettirmiştir.

Yargıtay 15. HD “6101 sayılı Türk Borçlar Kanunu Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun'un görülmekte olan davalara ilişkin uygulama başlıklı 7. maddesinde akdî faize ilişkin 88. ve temerrüt faiziyle ilgili 120. maddelerinin görülmekte olan davalara da uygulanacağı hükmü getirilmiştir.” gerekçesiyle işin ticari olması halinde dahi 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 tarihinden öncesine uygulanabileceği yönünde kararlar¹⁰⁴ verirken 15.05.2015 tarihli HGK kararından sonra bu görüşünden dönmüştür.

Yargıtay 18. HD ise, 15.05.2015 tarihli HGK kararına rağmen “6101 Türk Borçlar Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanunun 7. maddesinde de yukarıda açıklanan faize ilişkin 88'nci, temerrüt faizine ilişkin 120'nci maddenin görülmekte olan davalarda da uygulanacağı düzenlenmiştir. Açıklanan yasal düzenlemeler gereği, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 88. ve 120. maddesine göre faizin hesaplanması gerekir” şeklindeki kararları¹⁰⁵ ile TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 gününden öncesine uygulanacağına düşünmüştür.

Yargıtay 20. HD “6101 Türk Borçlar Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanunun 7. maddesinde de yukarıda açıklanan faize ilişkin 88'nci, temerrüt faizine ilişkin 120'nci maddenin görülmekte olan davalarda da uygulanacağı düzenlenmiştir. Yönetim planlarında belirlenen faiz Türk Borçlar Kanununun 120. maddesinde düzenlenen temerrüt faizi niteliğinde olup, ortak gider alacakları ile ilgili genel hükümlerin uygulanacağı durumlarda yasal oranda temerrüt faiz uygulanmalıdır. Buna göre yönetim planının yürürlüğe girdiği (23.12.2009) tarihten itibaren uygulanacak faiz Türk Borçlar Kanununun 120/2. maddesindeki sınırlamaya tabi olup, yönetim planında kabul edilen temerrüt faiz oranı, faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine ilişkin Kanunun 2/1. maddesinde belirlenen

---

¹⁰³ 13. HD 06.12.2012 Gün, Esas: 2012/17742, Karar: 2012/28034; 13. HD 14.03.2013 Gün, Esas: 2012/21667, Karar: 2013/6496; 13. HD 05.03.2014 Gün, Esas: 2013/26191, Karar: 2014/6027; 13. HD 16.4.2014 Gün, Esas: 2013/30975, Karar: 2014/11935; 13. HD 25.04.2016 Gün, Esas: 2014/16549, Karar: 2016/11296; 13. HD 13.04.2015 Gün, Esas: 2014/28587, Karar: 2015/11887. (Uyap)

¹⁰⁴ 15. HD 09.05.2013 Gün, Esas: 2013/3943, Karar: 2013/5537; 15. HD 22.01.2014 Gün, Esas: 2013/6612, Karar: 2014/457; 15. HD 03.07.2015 Gün, Esas: 2015/725, Karar: 2015/3930. (Uyap)

¹⁰⁵ 18. HD 03.03.2016 Gün, Esas: 2016/2712, Karar: 2016/3734; 18. HD 20.10.2016 Gün, Esas: 2016/9896, Karar: 2016/11521. (Uyap)

yasal faiz oranının yüzde yüz fazlasını aşamayacağı dikkate alınarak uygulanacak faizin belirlenmesi gerektiğinin düşünülmemesi” yönündeki kararları¹⁰⁶ ile TBK’nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 gününden öncesine uygulanacağına hükmetmektedir.

23. HD konuya ilişkin 12.07.2017 Gün, Esas: 2015/6498, Karar: 2017/2053 sayılı kararlarında “Mahkemece asıl alacağı önce genel kurul kararlarında belirlenen faizle, TBK’nun yürürlüğe girmesinden sonra ise TBK’nın 88. ve 120. maddesi gözetilerek faiz hesaplaması yapan bilirkişi raporuna göre hüküm verilmiş ise de; 6101 sayılı Kanun’un 7. maddesine göre TBK’nın 88. ve 120. maddesi derdest kararlarda da uygulanacağı dolayısıyla tüm alacağı tarih ayırmaksızın söz konusu maddeler uygulanarak faiz hesaplanması gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” demek suretiyle açıkça TBK’nın 88. ve 120. maddesi hükümlerinin 01.07.2012 tarihinden önceye de uygulanmasını istemektedir.

4. TBK m. 88 ve 120 Hükümleri Geçmişe Etkili (01.07.2012 Tarihinden Öncesine) Uygulanamaz

HGK 15.04.2015 Gün, Esas: 2013/23-1758, Karar: 2015/1190 sayılı kararlarında TBK m. 88 ve 120 hükümlerinin geçmişe etkili (01.07.2012 tarihinden öncesine) uygulanabilirliğini kabul etmiş ise de kısa bir süre sonra 06.05.2015 Gün, Esas: 2013/23- 2212, Karar: 2015/1309 sayılı kararlarında bu görüşünden dönerek “Yürürlük Kanunu’nun “görülmekte olan dava” kıstasının, faizin dava içinde devam ettiği halleri gösterdiği kabul edilmelidir. Oysa eldeki dava, Türk Borçlar Kanunu’nun yürürlüğe girmesinden önce oluşan 2007 ila 2010 yıllarına ait aidat borçlarının tahsili için girişilen takibe yönelik itirazın iptali istemine ilişkindir. Burada hem aidat borçlarının ait olduğu dönem ve hem de temerrüt hali 6098 sayılı TBK’nın yürürlüğünden öncedir. Asıl alacak 818 sayılı BK’na tâbi olarak doğmuş ve bu Yasa’ya göre faiz işlemiştir. Böyle bir halde faize ilişkin sınırlamanın, 6098 sayılı TBK’nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 gününden önce oluşan asıl borç ve buna işleyecek faiz bakımından da uygulanması, Yürürlük Yasası’nın 1. maddesindeki temel ilkeye aykırıdır.” gerekçesiyle faize ilişkin sınırlamaların, 6098 sayılı TBK’nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 gününden öncesine uygulanamayacağına hükmetmiştir.

Yargıtay 11. HD 04.02.2014 tarihli bir kararında¹⁰⁷ TBK’nın 01.07.2012 gününden öncesine uygulanacağını kabul etmiş ise de 31.03.2015 tarihli diğer bir kararlarında¹⁰⁸ tüketici yönünden TBK’nın 88. ve 120. maddeleri

---

¹⁰⁶ 20. HD 29.06.2017 Gün, Esas: 2017/1980, Karar: 2017/5997; 20. HD 05.07.2017 Gün, Esas: 2017/1895, Karar: 2017/6248. (Uyap)

¹⁰⁷ 11. HD 04.02.2014 Gün, Esas: 2013/10514, Karar: 2014/1860. (Uyap)

¹⁰⁸ 11. HD 31.03.2015 Gün, Esas: 2014/7236, Karar: 2015/4469. (Uyap)

hükümlerinin 01.07.2012 gününden öncesine uygulanamayacağına karar vermiştir.

Yargıtay 12. HD icra takibi de dava gibi düşünüleceğinden, 6098 Sayılı TBK'nın anılan hükümlerinin henüz sonuçlanmamış icra takiplerinde de uygulanması gerektiğinden (HGK'nın 12.09.2012 tarihli, 2012/19-314 E, 2012/557 K. Sayılı kararı) bahisle tüm uygulamalarında¹⁰⁹ "takip tarihinden sonra işleyecek faiz miktarının tespitinde, takip tarihi ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlük tarihi arasında, takipte kesinleşen faiz oranı olan aylık %... (yıllık %...) oranının uygulanması, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ise, aynı Yasanın 120. maddesi dikkate alınarak belirlenecek temerrüt faiz oranının uygulanması gerektiğinden" demekle TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 gününden öncesine uygulanamayacağına karar vermektedir.

Yargıtay 15. HD işin ticari olması halinde dahi 6098 sayılı TBK'nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin 01.07.2012 tarihinden öncesine uygulanabileceği yönünde kararlar¹¹⁰ verirken 15.05.2015 tarihli HGK kararından sonra bu görüşünden ve uygulamasından dönerek "6101 sayılı Yürürlük Yasası'nın 7. maddesi ile kanun koyucu aşırı faizin önüne geçmek yönündeki iradesini derdest davalara da yansıtmıştır. Ancak Yürürlük Kanunu'nun "görülmekte olan dava" kıstasının, faizin dava içinde devam ettiği halleri gösterdiği kabul edilmelidir. Bu durumda mahkemece Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihe kadar sözleşmeyle belirlenen faiz oranı, bu tarihten sonra ise 120'inci maddenin ikinci bendindeki sınırlandırılmış temerrüt faizinin uygulanması, faiz oranı yönünden kademeli hüküm kurulması gerekir (Hukuk Genel Kurulunun 06.05.2015 Gün, 2013/23-2212 Esas, 2015/1309 Karar sayılı ilamı)." gerekçesiyle TBK'nın yürürlüğe girdiği 01.07.2012 tarihine kadar sözleşmeyle belirlenen faiz oranı, bu tarihten sonra ise sınırlandırılmış temerrüt faizinin uygulanması faiz oranı yönünden kademeli hüküm kurulması gerektiği sonucuna ulaşmıştır¹¹¹. Yargıtay 19. HD 22.10.2015 Gün, Esas: 2015/1177, Karar: 2015/13436 sayılı kararlarında "mahkemece, taraflar arasındaki kredinin ticari ilişki niteliğinde olduğu, ticari işlerde faiz oranının serbestçe belirlenebileceği, takipte istenilen akdi ve temerrüt faizlerinin sözleşmede belirlenen miktardan daha az olduğu, TBK'nın genel işlem şartları ile ilgili hükümlerinin 2006 ve 2008 tarihlerinde imzalanan

---

¹⁰⁹ 12. HD 02.04.2013 Gün, Esas: 2013/2894, Karar: 2013/12614; 12. HD 13.03.2017 Gün, Esas: 2016/12295, Karar: 2017/3757; 12. HD 23.03.2017 Gün, Esas: 2016/19144, Karar: 2017/4375; 12. HD 17.04.2017 Gün, Esas: 2016/14212, Karar: 2017/5880. (Uyap)

¹¹⁰ 15. HD 09.05.2013 Gün, Esas: 2013/3943, Karar: 2013/5537; 15. HD 22.01.2014 Gün, Esas: 2013/6612, Karar: 2014/457; 15. HD 03.07.2015 Gün, Esas: 2015/725, Karar: 2015/3930. (Uyap)

¹¹¹ 15. HD 17.05.2016 Gün, Esas: 2015/5155, Karar: 2016/2836. (Uyap)

sözleşmelere uygulanmasının mümkün olmadığı gerekçesi ile, davanın her iki davalı açısından reddine karar verilmiş...usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA” demek suretiyle TBK hükümlerinin 01.07.2012 gününden öncesine uygulanamayacağına karar vermektedir.

F. Kısaca Sonuç

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile bir “hukuk politikası” tercihi olarak anapara faizi ve temerrüt faizine genel, nitelikli ve emredici temel sınırlamalar getirilmesi; bu sınırlamalarda zamanın değişen ekonomik şartlarına göre esnetilebilecek 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun m. 1 hükmüne (Bakanlar Kurulu kararıyla değiştirilebilir oranlara) gönderme yapılmış olması isabetli ve yerinde olduğu gibi, lafzi ve amaca göre yorum kurallarına göre 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 8. ve 9. madde hükümleri kapsamında ticari anapara faizi ve ticari temerrüt faizi, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile düzenlenen tüketici işlemleri anapara faizi ve temerrüt faizi için de birer sınırlama oluşturduğu düşünülmektedir¹¹².

Öte yandan, TBK’nın 88. ve 120. maddelerinin yazılış ve ifade tarzlarına bakıp, düzenleniş amacı da değerlendirildiğinde; kamu yararının, kamu düzeninin ve zayıfların korunmasına hizmet eden emredici hukuk kuralı özelliğini taşıdıkları tespit edilmektedir. TBK’nın 88. ve 120. maddeleri hükümlerinin emredici hukuk kuralı niteliğini taşıması nedeniyle taraflar ileri sürmese de re’sen gözetileceğinin kabulü neticesinde, anapara ve temerrüt faizine ilişkin sınırlamaların 01.07.2012 tarihinden öncesine ait hukuki işlemlere ve görülmekte olan davalara da uygulanacağı sonucuna ulaşmaktayız.

---

¹¹² Aydın, s. 225; Aydoğdu, s. 120; Ceylan, s. 280; Çeker, (Tüketici Hukuku) s. 72; Demir, Ş, s. 225; Ortaç, s. 132; Yağcı, s. 436; Yılmaz, Veysel/Tuncay, Merve, “Finansal Liberalizasyonun Tasarruf ve Yatırım Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği” Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 26, S. 3-4, 2012, s. 348-350; Serdar, s. 501.

KAYNAKLAR

Akil, Cenk: “Yargıtay Kararları Işığında Medeni Muhakeme Hukuku Bağlamında Faize İlişkin Bazı Meseleler”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2015/2, Sayfa: 67-107.

Altop, Atilla: “Seminer: Borçlar Kanununa Getirilen Yenilikler”, İzmir Barosu Dergisi, Borçlar Kanunu Özel Sayısı, Mayıs 2012, Sayfa: 15-17.

Antalya, Gökhan: “Değerlendirme Konuşması” Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3 - 4 Haziran 2011) 2012/10, 2. Baskı, Sayfa: 351-352.

Ayan, Serkan: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1530. Maddesi Gereğince Borçlunun Temerrüdü”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 12, Özel Sayı, 2010, (Basım Yılı: 2012), Sayfa: 717-793.

Aydın, Gülşah Sinem: “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda Faiz İle İlgili Düzenlemeler Bakımından Getirilen Değişiklikler”, *İzmir Barosu Dergisi*, Eylül 2014/3, Sayfa 223-231.

Aydoğdu, Murat: “6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda Faiz İle İlgili Düzenlemeler”, *DEÜHFD*, C. 12, S. 1, 2010, (Basım Yılı: 2011), Sayfa: 85-136.

Aydoğdu, Murat/Ayan, Serkan: Türk Borçlar ve Türk Ticaret Hukukunda Yer Alan Faiz İle İlgili Düzenlemelerin Değerlendirilmesi, Adalet Yayınevi, 2.baskı, Ankara 2014.

Ayhan, Rıza/Özdamar, Mehmet/Çağlar, Hayrettin: Ticari İşletme Hukuku, Yetkin Yayınları, 8. Bası, Ankara 2015.

Burcuoğlu, Haluk: “Seminer: Borçlar Kanununa Getirilen Yenilikler”, İzmir Barosu Dergisi, Borçlar Kanunu Özel Sayısı, Mayıs 2012, Sayfa: 33-34.

Börü, Levent/Koçyiğit, İlker: Ticari Dava, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.

Buz, Vedat: “Borçların İfası ve İfa Edilmemesi”, *Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu*: Makaleler – Tebliğler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, Sayfa: 91-111.

Ceylan, Ebru: “Kredi Kartlarıyla İlgili 6502 sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun Getirdiği Yenilikler”, *TBB Dergisi*, 2015 (117), Sayfa: 233-284.

Çeker, Mustafa: Tüketici Hukuku Açısından Bankacılıkta Faiz Uygulamaları, Sektörel Bazda Tüketici Hukuku Ve Uygulamaları 2014-2015, Editörler, Hakan Tokbaş, Fehim Üçşık, 2015, Ankara, Bilge Yayınevi, Sayfa: 69-81 (Tüketici Hukuku).

Çeker, Mustafa: Ticaret Hukuku, Karahan Kitabevi, 7. Baskı, Adana 2013 (Kitap).

Demir, Şamil: “Türk Borçlar Kanunu’nun Para Borçlarında Faize İlişkin Getirdiği Yenilik ve Sınırlamalar”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2012/4, Sayfa: 207-234.

Demir, Mehmet: Türk Borçlar Kanunu’nun Getirdiği Yenilikler, Ankara 2012.

Edis, Seyfullah: Medeni Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri, Ankara 1987.

Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. B. Ankara 2012.

Eriş, Gönen: Ticari İşletme ve Şirketler, Seçkin, 1. Bası, Ankara 2013.

Ertaş, Şeref: “Borçların İfasi İle İlgili Yeni Borçlar Kanunu’nun Değerlendirilmesi”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, İstanbul, 2011, Sayfa: 303-312.

Göktürk, Kürşat: “Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIX, Y. 2015/2, Sayfa: 3-44.

Haznedar, İbrahim Murat: “6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun’un Bankacılık Uygulamaları Bakımından Getirdiği Yenilikler”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt 88, Sayı 4, Yıl 2014, Sayfa: 5-33.

Kara, İlhan: Tüketici Hukuku, Engin Yayınevi, Ankara 2015.

Karahan, Sami: Ticari İşletme Hukuku, Mimoza, 23. Bası, Konya 2012.

Kayar, İsmail: Ticari İşletme Hukuku, Detay Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara 2012.

Kendigelen, Abuzer: Türk Ticaret Kanunu, Oniki Levha, İstanbul 2015.

Kılıçoğlu, Ahmet M: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. B., Ankara 2012.

Oğuzman, Kemal/Barlas, Nami: Medeni Hukuk, İstanbul 2008.

Oğuzman, M. Kemal/Öz, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I. İstanbul, 2012.

Oral, Tuğçe: “Tüketici Sözleşmelerinin Uygulama Alanı ve Ticari ve Adi Sözleşmelerden Ayrılması”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Nisan 2013, Sayı 13, Sayfa: 545-573.

Orbay Ortaç, Nurdan: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Ticari İşlerde Faiz”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/2, Sayfa: 117-133.

Önal, Ali: “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Kredi Kartlarına İlişkin Düzenlemelerin Değerlendirilmesi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt 88, Sayı 4, Yıl 2014, Sayfa: 117-133.

Öz, Turgut: “Borçlar Kanunu Tasarısı Paneli”, *Hukuki Perspektifler Dergisi*, S. 4, Ağustos 2005, Sayfa: 74 - 84

Poroy, Reha/Yasaman, Hamdi: Ticari İşletme Hukuku, Vedat Kitapçılık, 14. Baskı, İstanbul 2012.

Reisoğlu, Sefa: Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 23. B., İstanbul 2012.

Serdar, İlknur: “Taksitle Satış Sözleşmesine İlişkin Hükümlerin Uygulama Alanı”, *Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3 - 4 Haziran 2011) 2012/10, 2. Baskı, Sayfa: 479-504.

Şener, Oruç Hami: Ticari İşletme Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2016.

Ünlütepe, Mustafa: Türk Borçlar Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Taksitle Satış Sözleşmesi, İstanbul 2011 (Kitap).

Ünlütepe, Mustafa: “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’a Göre Taksitle Satış Sözleşmesi”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014/2, Sayfa: 291-358 (Taksitle Satış Sözleşmesi).

Yağcı, Kürşad: “Anapara Faizi ve Temerrüt Faizine Üst Sınır Getiren TBK M. 88 ve TBK M. 120 Hükümlerinin Ticari Faizler (TTK M. 8 ve TTK M.9) Bakımından Uygulanabilirliği”, *İÜHFİM, C. LXXI, S. 2, 2013, Sayfa: 421-438.*

Yılmaz, Canan: “6098 Sayılı TBK Çerçevesinde Taksitle Satış Sözleşmesi (TBK m. 253- 262)” *Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3 - 4 Haziran 2011) 2012/10, 2. Baskı, Sayfa: 449-477.

Yılmaz, Veysel/Tuncay, Merve: “Finansal Liberalizasyonun Tasarruf ve Yatırım Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği”, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 26, S. 3-4, 2012, Sayfa: 345-363.

Zevkililer, Aydın/Acabey, Beşir/Gökyayla, Emre: Medeni Hukuk, Ankara 2000.

Zevkililer, Aydın/ Gökyayla, Emre: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İstanbul 2010.